

ÅRSMELDING 2004

NASJONALT SENTER FOR LESEOPPLÆRING OG LESEFORSKING
LESESENTERET

© Lesesenteret
Sats: Lesesenteret
Trykk: Allkopi AS
Forsidefoto: Morten Berentsen

INNHold

Forord

DEL I. PRESENTASJON AV LESESENTERET

1. KORT ORIENTERING OM SENTERET
 - 1.1. Organisering
 - 1.2. Mål og strategier
 - 1.3. Kort om virksomheten i 2004
 - 1.3.1. Fou-arbeidet
 - 1.3.2. Etterutdanning/kompetanseheving
 - 1.3.3. Diagnostisering og rådgiving
 - 1.3.4. Undervisning ved Høgskolen i Stavanger
 - 1.3.5. Forskerutdanning

DEL II. RESULTATRAPPORTERING

2. FORSKINGS- OG UTVIKLINGSARBEID
 - 2.1. Oversikt over forskings- og utviklingsprosjekt
 - 2.2. Kort orientering om de enkelte forskings- og utviklingsprosjektene
3. DIAGNOSTISERING, RÅDGIVING/KONSULENTVIRKSOMHET
 - 3.1. Diagnostisering
 - 3.2. Rådgiving og konsulentvirksomhet
4. ETTERUTDANNING
 - 4.1. Inspirasjonskonferanser
 - 4.2. Kursrekker
5. UNDERVISNING OG VEILEDNING
 - 5.1. GLSM – Grunnleggende lese-, skrive og matematikkundervisning
 - 5.2. Mastergrad i Lesevitenskap
 - 5.3. Mastergrad i spesialpedagogikk, 1. år
 - 5.4. Mastergrad i spesialpedagogikk, 2. år
 - 5.5. Leseutvikling, litteraturformidling og skolebibliotek
 - 5.6. Norsk i allmennlærerutdanningen. Emne "Lese- og skrivevansker"
 - 5.7. SLIKT. Emne: "Lese- og skrivevansker"
 - 5.8. Veiledning av doktorgradsstudenter
6. ANNEN VIRKSOMHET
 - 6.1. Samarbeid med Læringscenteret (Utdanningsdirektoratet)
 - 6.2. Samarbeid med Sametinget
 - 6.3. Samarbeid med andre kompetansesenter
 - 6.4. NORDLES-samarbeidet
 - 6.5. Annet faglig samarbeid

- 6.6. Medlemsskap i råd, utvalg og komiteer utenom senteret
- 6.7. Sakkyndighetsarbeid
- 6.8. Internasjonalt samarbeid
- 6.9. Deltaking på nasjonale og internasjonale møter og konferanser med presentasjon
- 6.10. Deltaking på nasjonale og internasjonale konferanser og møter uten presentasjon
- 6.11. Intern kompetanseheving
- 6.12. Informasjon

DEL III. ØKONOMI OG PERSONALE

- 7. REGNSKAPSOVERSIKT 2004
 - 7.1. Ordinær tildeling
 - 7.2. Tildeling §18-tiltaket
 - 7.3. Universitetsfondet
 - 7.4. Eksternt finansierte oppdrag

8. PERSONALSITUASJONEN

- 8.1. Fordeling av stillinger
- 8.2. Sykefravær
- 8.3. Kompetanseutvikling

9. RÅD OG UTVALG

- 9.1. Råd for Lesesenteret
- 9.2. Interne samarbeidsorgan
- 9.3. HMS-utvalg

DEL IV. RESULTATRAPPORTERING OG BEHOVSVURDERING

- 10. Måloppnåelse i forhold til Årsplan for 2004

DEL V. PUBLIKASJONER

Vedlegg:
OVERSIKT OVER KURS OG KONFERANSER 2004.

Forord

Året 2004 har igjen vært preget av store og viktige endringer ved Lesesenteret. Fra 1.1. ble senteret lagt inn under Det humanistiske fakultet, som et ledd i omorganiseringen av høgskolen, noe som etter hvert skulle vise seg å bli organiseringen av Universitetet i Stavanger. Selv om senteret fortsatt skulle ha sine eksterne oppgaver på nasjonalt plan, markerte denne omorganiseringen en tydeligere tilknytning til fakultetet.

Senteret fikk fra 1.1. også en ny stor oppgave i tillegg til de oppgavene vi hadde fra før: Vi skulle etablere det nasjonale senteret for leseopplæring, som ledd i departementets tiltaksplan *Gi rom for lesing!* Med eget mandat og egen tildeling ble senterets oppgaver betydelig utvidet. Dette førte også til at senteret fra 1.1. fikk nytt navn: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret).

Dette nye innebar en stor utfordring, ikke minst fordi det tok noe tid fra vi lyste ut nye stillinger til vi hadde fått på plass nye medarbeidere. I det første halvåret måtte vi derfor make både de vanlige spesialpedagogiske oppgavene og oppgavene knyttet til det nye tiltaket. Takket være stor innsats fra personalet, kom senteret seg gjennom denne første tiden på en god måte. Fra høsten 2004 har flere nye medarbeidere kommet på plass.

Midt oppe i den store omstillingsprosessen måtte vi også løse store faglige oppgaver: Gjennomføring av Nasjonale prøver i lesing og ansvaret for arrangementet *The VIII World Congress on the Inclusion of Children With Disabilities in the Community*. Kongressen ble arrangert ved Høgskolen i Stavanger i juni 2004 med deltakelse av over 400 personer fra 42 land.

Senteret hadde fått i oppdrag av Utdanningsdirektoratet å arrangere fem inspirasjonskonferanser som oppstart av *Gi rom for lesing!* ute i regionene. Samtidig sto senteret selv midt oppe i gjennomføringen av kursrekkene på ulike steder i landet. Også når det gjelder undervisning, var 2004 et mer aktivt år for senteret. Vi er nå knyttet til undervisning og veiledning av studenter, fra grunnutdanning til forskerutdanning.

Jeg vil gjerne på denne plass takke mine medarbeidere ved senteret for den store innsatsen de har utført i 2004, der vi i store deler av året hadde flere oppgaver enn vi hadde bemanning til.

Stavanger, januar 2005

Ingolv Austad

Del I. PRESENTASJON AV LESESENTERET

1. KORT ORIENTERING OM SENTERET

Om Lesesenteret

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) har siden 1995 vært et landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker/dysleksi innenfor Høgskolen i Stavanger. Denne modellen ble valgt med tanke på at senterets kompetanse på det spesialpedagogiske området også skulle komme til nytte i lærerutdanningene og andre utdanninger ved Høgskolen i Stavanger. Vekselvirkningen mellom forskning, praksis og høyere utdanning har alltid vært et viktig fundament for senterets arbeid.

Fra 1.1.2004, som et element i departementets tiltaksplan for å styrke leseopplæring og leselyst på nasjonalt plan, bestemte departementet at det skulle etableres et nasjonalt senter for leseopplæring i tilknytning til det tidligere Senter for leseforskning. Det ble utarbeidet et eget mandat for denne virksomheten og tildelt egne midler. Den nye oppgaven ble etablert som et s.k. "§18-tiltak" med departementet selv som styre. Seinere er styringsansvaret for tiltaket overført til Utdanningsdirektoratet, som tildeler øremerkede midler til universitetet. Virksomheten som spesialpedagogisk kompetansesenter inngår i det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped), som også er lagt inn under Utdanningsdirektoratet. Senteret er organisert innenfor det humanistiske fakultet.

Nytt navn – nye oppgaver

Som en følge av utvidelsen av virksomheten bestemte departementet at senteret også måtte få et nytt navn for den samlede virksomheten, Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret).

Det utvidede senteret har arbeidsoppgaver som tidligere i forhold til Høgskolen (Universitetet) i Stavanger og som landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter, men vil også arbeide med alle sider ved leseopplæringen. Dette vil omfatte grunnlag for leseopplæring i tidlig alder og sider ved leseopplæringen i skolen, men også hvordan leseopplæringen ivaretas i grunnutdanningen av lærere og i videreutdanningen. I tillegg er det oppgaver knyttet til voksnes lesing og minoritetsspråkliges lesing. I tillegg til disse oppgavene som framgår av mandatet, har Lesesenteret også omfattende oppgaver i forhold til departementets tiltaksplan "Gi rom for lesing". Arbeidet med oppgavene i tiltaksplanen skjer i nært samarbeid med Utdanningsdirektoratet, som har det overordnede ansvaret for gjennomføringen av planen.

Første halvdel av 2004 ble for en stor del brukt til planlegging av det framtidige arbeidet i det "utvidede" senteret. Samtidig ble det brukt tid til å orientere om det nye senteret og hvilke muligheter man nå så i forhold til arbeidsoppgaver. Lesesenteret fikk også i oppdrag av Utdanningsdirektoratet å organisere 5 regionale inspirasjonskonferanser som en del av arbeidet med "Gi rom for lesing". Konferansene inneholdt faglige innlegg om lesing og lesestimulering og en presentasjon av lokale tiltak/prosjekt (fra hver av de fem regionene).

Høsten 2004 ble det arbeidet med å etablere kontakt med aktuelle nettverk. Lesesenteret er representert i *Kompetanseutviklingsnettverket for skolebibliotek* (Trude Hoel) og i *Nettverk for norsk med vekt på lese- og skriveopplæring* (NOLES) (Anne Håland). Det har også blitt planlagt flere nye prosjekt og en skriftserie (se årsplan for Lesesenteret for 2005).

Det spesialpedagogiske området

Senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret) er et landsdekkende spesialpedagogisk kompetansesenter for lese- og skrivevansker/dysleksi som er lagt inn under Høgskolen i Stavanger. Lesesenteret har dermed et særlig ansvar for å ivareta spesialpedagogisk virksomhet relatert til lese- og skrivevansker/dysleksi både nasjonalt og innenfor høgskolen (universitetet). Som nasjonalt spesialpedagogisk kompetansesenter har senteret oppgaver innenfor kunnskapsutvikling, samt kompetansespredning og rådgivning i forhold til kommuner og fylkeskommuner.

Den årlige ressurstildelingen fra departementet til høgskolen gir økonomiske rammer for den nasjonale spesialpedagogiske virksomheten hvert år. Senterets tjenesteyting (utadrettede tjenester mot kommuner og fylkeskommuner) og forskning utgjør en integrert virksomhet i et likeverdig forhold mellom disse to arbeidsområdene.

Av ulike grunner har senteret i 2004 vært i underskudd på personale med spesialpedagogisk kompetanse. Personer har blant annet innehatt stipendiatstillinger og vikarstipend. Den spesialpedagogiske virksomheten har likevel blitt godt opprettholdt både innen forskning og utadrettet virksomhet gjennom kurs, rådgivning, utredninger, utviklingsprosjekt med mer (se nærmere omtale videre i rapporten).

1.1. Organisering

Fra 1.1. 95 har senteret vært en del av Høgskolen i Stavanger (fra 1.1.05 Universitetet i Stavanger). Den organisatoriske utfordringen har vært å sikre den nødvendige utviklingen av kompetansen på landsbasis og samtidig bidra til styrkingen av den faglige kompetansen i universitetet. Senteret er fra 1.1.04 organisert innenfor Det humanistiske fakultet, men med respekt for at senteret må ha en fri stilling i forhold til utadrettet virksomhet. Senteret har en tilsatt senterleder som har både faglig og administrativt ansvar. I forhold til universitetsspesifikke oppgaver (undervisning, forskerutdanning, veiledning) er senterleder underlagt fakultetets dekan. Senterets interne faglige ledelse består foruten av senterleder av to områdeledere og tre faglige koordinatorer som har et ansvar lagt inn som en funksjon i sine stillinger

Områdelederfunksjoner:

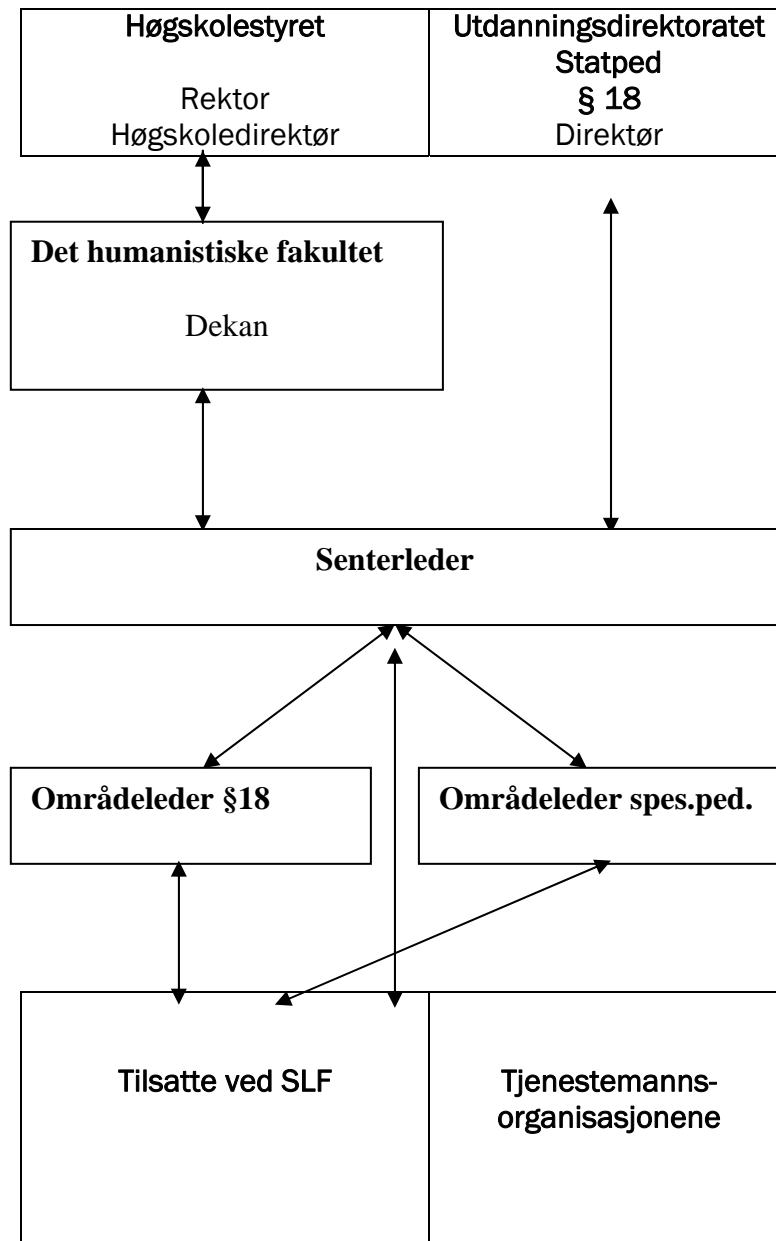
- Områdeleder for det spesialpedagogiske området
- Områdeleder for det allmennpedagogiske området.

Koordinatorfunksjoner for tre områder:

- undervisning og veiledning
- kurs og konferanser
- diagnostisering

ORGANISASJONSKART FOR LESESENTERET

2004

1.2. Mål og strategier

Overordnet mål:

Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning har i henhold til Stortingets vedtak som nasjonal oppgave å sikre, utvikle og spre spesialpedagogisk kompetanse når det gjelder lese- og skrivevansker/dysleksi. Senteret har fra 1.1.05 også blitt tillagt faglige oppgaver på et mer allmennpedagogisk plan med å bidra til å styrke leseopplæringen og til økt leselyst i utdanningssystemet Denne oppgaven er gitt i form av et eget mandat fra Utdannings- og forskningsdepartementet. Som del av Høgskolen i Stavanger har senteret som overordnet mål å bidra til å styrke høgskolens faglige kompetanse på dette området.

Det overordnede målet kan uttrykkes i følgende:

Hovedmål:

- A å drive forskings- og utviklingsarbeid og forskingsdokumentasjon på høgt nivå i forbindelse med lese- og skriveopplæring generelt og lese- og skrivevansker/dysleksi spesielt.
- B å delta aktivt i arbeidet med å formidle informasjon til og utvikle kompetanse hos aktuelle brukergrupper i hele landet
- C å gi råd i forbindelse med kartlegging av lese- og skrivevansker. Ved mer alvorlige tilfeller av dysleksi også gi tilbud om diagnostisering

Som fagmiljø innen UiS har senteret dessuten som mål i samarbeid med institutt og senter innenfor Det humanistiske fakultetet

- D å gi undervisning og veiledning på sitt fagområde innenfor høgskolens ulike studietilbud
- E å gi forskerutdanning innenfor sitt fagområde

1.3. Kort om virksomheten i 2004

I tillegg til de ordinære midlene som har blitt tildelt senteret over høgskolens budsjett, har senteret også blitt tildelt midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet til å etablere og drive det nye nasjonale senteret for leseopplæring (§18-tiltak). De prosjektene som ble satt i verk som et ledd i universitetsstrategien, har blitt videreført i 2004. I tillegg har senteret i 2004 hatt en betydelig portefølje av eksternt finansierte prosjekt.

1.3.1. *Fou-arbeidet*

Forsknings- og utviklingsarbeid er senterets sentrale oppgave. Senteret ønsker gjennom fou-arbeid å vinne ny kunnskap på området lese- og skrivevansker/dysleksi og generelt når det gjelder lese- og skriveopplæring og bidra til at denne kunnskapen kan bidra til å sikre den enkelte en opplæring som både kan forebygge og avhjelpe lese- og skrivevansker og fremme en positiv lese- og skriveutvikling. Det er i gang ca. 30 ulike fou-prosjekt ved Lesesenteret. Prosjektene spenner over ulike områder, som for eksempel barns normale lese- og skriveutvikling, lese- og skrivevansker blant barn, tenåringer og voksne, lese- og skrivevansker blant tospråklige elever og komorbiditet mellom lese- og skrivevansker og ulike typer av atferdsvansker. Ved SLF pågår også store nasjonale og internasjonale kartlegginger av leseferdighet hos norske elever og voksne, samt forskning med fokus på tidlige lese- og skrivepedagogiske metoder. Forskningen ved senteret gjennomføres i en del tilfeller i samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer i Europa, USA og Australia. En mer detaljert beskrivelse av de enkelte prosjektene følger i pkt. 2.2.

1.3.2. *Etterutdanning/kompetanseheving*

Etterutdanning/kompetanseheving utgjør en viktig del av senterets virksomhet. Et godt utbygget nasjonalt nettverk har bl.a. bidratt til et godt resultat på dette området. I denne sammenhengen har senteret også et betydelig samarbeid med faggrupper og fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom nettverksamarbeidet med fylkesmannens utdanningsavdelinger og med skoleeierne (kommuner/fylkeskommuner) forsøker senteret å nå fram til sentrale målgrupper innen barnehage, skole, pp-tjeneste og tilsatte i høgre utdanning, for at ressursene blir brukt så effektivt som mulig.

1.3.3. *Diagnostisering og rådgiving*

Senteret har et begrenset tilbud om diagnostisering og rådgivning knyttet til et mindre antall enkeltelever. Barn, unge og voksne med lese- og skrivevansker skal i prinsippet få et diagnostiseringstilbud gjennom skolen/PPT-kontoret i sin hjemkommune. Senteret kan derfor bare ta seg av enkelte av de mest kompliserte sakene.

1.3.4. *Undervisning ved Høgskolen i Stavanger*

Senteret har hatt ansvar for undervisning innen fagområdet spesialpedagogikk i samarbeid med Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk og Senter for atferdsforskning. Temaområdene har vært lese- og skriveopplæring, lese- og skrivevansker/dysleksi, statistikk og metodelære. Undervisningen har vært knyttet til mastergradsstudiet i spesialpedagogikk. Senterets medarbeidere har også deltatt i

undervisning og veiledning i lesevitenskap i samarbeid med Institutt for kultur og språkvitenskap.

1.3.5. Forskerutdanning

Senteret har i 2004 hatt 4 doktorgradsstipendiater med midler over Rekrutteringsstipendiatprogrammet, tilskudd til høgskolen fra Rogaland fylkeskommune, tilskudd fra Universitetsfondet for Rogaland og Helse Stavanger. I tillegg til egne stipendiater, er også flere av de tilsatte engasjert som veiledere av doktorander ved universiteter både i Norge, Sverige og Finland.

DEL II. RESULTATRAPPORTERING

2. FORSKNINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

2.1. Oversikt over forsknings- og utviklingsprosjekt

Tabell 1. Forsknings- og utviklingsprosjekt ved Lesesenteret.

Doktorgradsprosjekt:

PROSJEKTTITTEL	TYPE PROSJEKT	PROSJEKT-ANSVARLIG	TIDSPERSPEKTIV
1. Normal staveutvikling hos norske barneskoleelever	Doktoravhandling	Astrid Skaathun	2001-2005
2. Lesebegrepet og begrepsvaliditet	Doktoravhandling	Oddny Judith Solheim	2002-2006
3. Framstilling av talt språk innen leseforskning	Doktoravhandling (Skal disputere ved Universitetet i Lund, Sverige)	Per Henning Uppstad	2001-2005
4. SNAPP-prosjektet: Skriveferdigheter og narrativ kompetanse ved psykose og prepsykotiske tilstander	Doktoravhandling	Sigrun Hodne	2003-2007

Andre forskningsprosjekt:

PROSJEKTTITTEL	TYPE PROSJEKT	PROSJEKT-ANSVARLIG	TIDSPERSPEKTIV
5 Den genetiske og miljømessige innflytelsen på lese- og skrivevansker – et tvillingprosjekt	Grunnforskning	Stefan Samuelsson i samarbeid med Richard Olson og Brian Byrne. Internasjonalt samarbeidsprosjekt	2000-2006
6. Forekomsten av dysleksi blant innsatte i svenske fengsler	Samarbeid med Ingvar Lundberg, Universitetet i Göteborg	Stefan Samuelsson	Avsluttet 2004

7. Neuroanatomi, synspersepsjon og leseferdighet blant 15-åringene som tidligere har hatt svært lav fødselsvekt	Samarbeidsprosjekt med Linköpings universitet og Karolinska Institutet, Stockholm	Stefan Samuelsson	Fram til 2004
8. Dysleksi og komorbiditet	Atferd, sosial og emosjonell fungering, oppmerksomhet og konsentrasjon (attention), allergier og andre immunologiske reaksjoner hos elever med alvorlig grad av dysleksi	Ann-Mari Knivsberg	2002-2005
9. Elever med vedvarende lese- og skrivevansker - Biokjemiske analyser av urin og serum	Innhenting av informasjon om lese- og skriveferdigheter og atferd, samt data fra biokjemiske analyser av serum og urin	Ann-Mari Knivsberg i samarbeid med Karl L. Reichelt, Rikshospitalet	Videreføres
10. Seksåringer med problematferd	Kartlegging av kognitive, språklige og motoriske ferdigheter og atferd hos seksåringer som er anbefalt et intensivt spesialpedagogisk opplegg i første klasse.	Ann-Mari Knivsberg	Avsluttet 2004
11. Barn med AD/HD-symptomer	Prosjekt med sikte på å evaluere effekt av kaseinfri diett for barn med store oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker og impulsiv atferd.	Ann-Mari Knivsberg i samarbeid med Magne Nødland, Madlavoll skole og Karl-L. Reichelt, Rikshospitalet,	Videreføres
12. Systemutvikling for habilitering av elever med store lesevansker	Systematisk bearbeiding av data i forbindelse med utredninger ved SLF og oppfølging av de samme elevene.	Anne Brit Andreassen i samarbeid med Pekka Niemi og Ann-Mari Knivsberg	Videreføres

13. Reading Acquisition and Disability in European Orthographies	I en tverrspråklig studie av leseinnlæringens første år belyses hvordan ulike skriftsystem med sine ulike kompleksiteter påvirker så vel normal leseutvikling som særdrag hos barn med leseproblemer.	Åke Olofsson og Finn Egil Tønnessen	2002-2004
14. Adult Literacy and Life Skills Survey (ALL-prosjektet)	Den norske delen av et oppfølgingsprosjekt av IALS, som omfatter aldersgruppen 16 - 65 år	Egil Gabrielsen	2000-2005
15. Individual Based Literacy Assessment	Utvikling av individbasert kartlegging av leseferdighet blant voksne, basert på IALS-prosjektet	Egil Gabrielsen i samarbeid med VOX og Arbeidsdirektoratet	2004-2005
16. PIRLS 2001 og 2006 (Progress in International Reading Literacy Study)	IEA-prosjekt som ser på ferdigheten i lesing blant 10 åringer.	Prosjektleder: Ragnar Gees Solheim NRC: Finn Egil Tønnessen	2001-2003 2004-2007
17. Tospråklige elever i PIRLS	Studium av ei gruppe tospråklige elever i 3 Stavanger-skoler som deltok i PIRLS	Åse Kari H. Wagner	Skoleåret 2001/2002 - 2003/2004
18. Tospråklige elever i Stavanger-skoler som har deltatt i PIRLS (kvalitativt prosjekt)	Narrativ produksjon og ordforråd	Åse Kari H. Wagner i samarbeid med Per Henning Uppstad	2001-2005
19. Tospråklige elevers læringskontekst i norsk skole	Analyse av opplysninger innhentet fra tospråklige elever, andrespråklærere, morsmåslærere, klasselærere, rektorer i forbindelse med innsamlingen av kartleggingsmaterieell fra 2., 3. og 7. klasse.	Åse Kari Hansen Wagner	2004-2005

20. ScriptLog-prosjektet i Hå	Studium av skriving og skriveprosessen hos ei gruppe elever som følges over tid	Åse Kari H. Wagner sammen med Oddny Judith Solheim og Per Henning Upstad	2002-2004
21. Data fra den obligatoriske kartleggingen på 2. og 7. klassetrinn.	Innsamling og bearbeiding av data fra obligatorisk kartlegging	Ragnar Gees Solheim, Liv Engen og Marit Petersen Oftedal	Fra og med skoleåret 2000-2004
22. Nasjonale prøver i lesing	Utvikling av nasjonale vurderingsprøver i lesing på 4. og 7. klassetrinn	Ragnar Gees Solheim	2002-2005
23. Nasjonale prøver i skriving	Utvikling av nasjonale Prøver i skriving på 4., 7., 10. og 11. trinn	Ragnar Thygesen i samarbeid med Lars Sigfred Evensen, Wenche Vagle og Rolf Fasting	2002-2005
24. Sola-prosjektet III	Videreføring av Sola-prosjektet	Marit Peteresen Oftedal (prosjektleder) og Anne Elisabeth Dahle	2003-2004
25. Fettsyreprosjektet	Planelegging av et forskningsprosjekt vedrørende effekt av tilskudd av fettsyrer i forbindelse med lesevansker/dysleksi	Marit Petersen Oftedal	Under planlegging
26. Grunnutdanningsprosjektet – et videoprojekt	Utvikling og produksjon av videoer til bruk i allmennlærerutdanninga	Marit Petersen Oftedal og Anne E. Dahle	2003-2004
27. Lesing og skriving i første fase – begynneropplæring	Utviklingsprosjekt i Hardanger/Voss kompetanseregion	Anne Brit Andreassen	2002-2004
28. Har ordtrening på tastaturet effekt på skrive- og leseferdigheter?	Bruk av datamaskin, tastaturetrening og pedagogisk programvare for å øke lese- og skriveferdigheter	Irene Hellum	2002-2004
29. Ressursukeprosjektet i Hå kommune	Prosjekt for å skape en best mulig skolehverdag for alle barna på skolen.	Bjørn Ellertsen i samarbeid med Hå kommune	2004

2.2. Kort orientering om de enkelte forskings- og utviklingsprosjektene

1. Normal staveutvikling hos norske barneskoleelever

Prosjektet er et treåring doktorgradsprosjekt, finansiert av Rogaland fylkeskommune. Prosjektet baserer seg i hovedsak på en lengdesnittundersøkelse av staveutviklingen til norske barneskoleelever, slik staveutviklingen blir reflektert gjennom elevens frie tekstskriving. Datainnhenting har pågått gjennom elevenes seks første skoleår. Undersøkelsen har som mål å skaffe til veie ny kunnskap om normal staveutvikling slik denne kommer til uttrykk i relasjon til det norske språket.

Problemstilling/tema: Hvordan tilegner norske skolebarn seg staveferdighet?

Prosjektansvarlig: Astrid Skaathun

Veiledere: Finn Egil Tønnessen og Sven Strömqvist

Tidsperspektiv: Prosjektet er noe forsinket på grunn av sykdom, men ventes ferdig i løpet av 2005.

2. Lesebegrepet og begrepsvaliditet

Prosjektet er et treårig doktorgradsprosjekt, finansiert av Universitetsfondet i Rogaland. Problemstilling/Tema for prosjektet er en undersøkelse/problematisering av hvordan lesing blir definert og operasjonalisert i testing av lesing. Lesing defineres på ulike måter. Definisjoner tjener spesifikke hensikter. Hvilke definisjoner tjener hvilke hensikter når det kommer til lesing? I dette prosjektet ser man nærmere på begrunnelser for valg av definisjoner av lesing i testsammenheng. Videre undersøker man i hvilke grad disse begrunnelsene/ definisjonene gjenspeiles i operasjonaliseringen av begrepet. Hva måler vi og hvordan? For hvem måler vi, og hva slags informasjon trenger de? Prosjektet tar utgangspunkt i data fra de nasjonale prøvene i lesing for 4. og 7. trinn samt data fra Pirls-undersøkelsen om 10-åringers leseferdighet for å undersøke noen grunnleggende problemstillinger knyttet til begrunnelser for valg av definisjon og operasjonalisering av definisjon.

Prosjektet avsluttes i 2006

Prosjektansvarlig: Oddny Judith Solheim

Veiledere: Finn Egil Tønnessen og Susanne Begnum

3. Framstilling av talt språk innen leseforskning

Prosjektet er et fireårig doktorgradsprosjekt og er finansiert dels gjennom rekrutteringsstipendiatprogrammet (3 år), dels med midler fra Lunds universitet (1 år). Problemstilling/tema for prosjektet er: Hvilke ulike syn på struktur i talt språk ligger til grunn for lese- og skriveforskning i dag? Hvilke konsekvenser kan ulike grunnleggende oppfatninger få for fokus i forskning og for forskningsresultat? Første del av prosjektet er en bred lesning av litteratur fra ledende leseforskningsmiljø. Målet med en slik lesning er å finne fram til rådende grunnlagstenkning om strukturen i talt språk. I denne lesningen vil det være særlig fokus på fonemet, med spørsmål om hvilken status det har, og hvordan det blir til. I andre del av prosjektet tar en sikte på å formulere potensielle møtepunkt mellom ulike fagfelt når det gjelder synet på strukturen i talt språk.

Prosjektansvarlig er Per Henning Uppstad.

Veileder: Professor Sven Strömqvist.

4. SNAPP-prosjektet

SNAPP er et samarbeid mellom Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning (Lesesenteret), HiS og Psykiatrisk klinikk, Helse Stavanger HF. I dette prosjektet skal vi undersøke om personer som er i ferd med å utvikle psykose for første gang, har spesifikke forstyrrelser relatert til tolkning av visuelle stimuli og produksjon av mening i skrift. Vi vil undersøke mennesker som er med i de to forskningsprosjektene TOPP og TIPS-II ved psykiatrisk klinikk i Stavanger. Skriveferdigheter og den narrative kompetansen skal undersøkes gjennom bruk av dataprogrammet ScriptLog som er utviklet ved Lesesenteret i samarbeid med Universitetet i Lund. Med dette programmet får vi ikke bare tilgang til et avsluttet skriveprodukt, men også skriveprosessen som ligger bak. All aktivitet på tastaturet registreres. Gjennom ScriptLog kan vi også få informasjon om hvordan mennesker tolker bilder. Vi håper at SNAPP-prosjektet skal kunne tilføre viktig informasjon om overgangen fra ikke-psykose til psykose, og slik både gi verdifull informasjon knyttet til utredning av pasienter og - med sin vekt på spesifikke språkproblemer - også bidra til forbedret rehabilitering.

Veiledere: Tor K. Larsen (Helse Stavanger/UiO), Finn Egil Tønnessen (Lesesenteret) og Sven Strømquist (Lesesenteret/Universitetet i Lund).

Tidsperspektiv: Prosjektet skal avsluttes innen 31.12.2007

5. Den genetiske og miljømessige innflytelsen på lese- og skrivevansker – et tvillingprosjekt

En longitudinell tvillingstudie som har som mål å studere den genetiske og miljømessige innflytelsen på barns tidlige språkutvikling og senere på deres tidlige lese- og skriveinnlæring. Prosjektet er et atferds-genetisk prosjekt i samarbeid med professor Richard Olson (The Colorado Learning Disabilities Research Center) og professor Brian Byrne (The University of New England i Australia). Stefan Samuelsson har ansvar for prosjektet i Norge og Sverige. Den svenske og norske delen av prosjektet finansieres med tilskudd fra Høgskolen i Stavanger (kr 600.000,- pr år) fra august 2000 til august 2005, Norges forskningsråd (kr 400.000,- pr år) fra januar 2003 til desember 2004 og Vetenskapsrådet i Sverige (kr 570.000,- pr år) fra januar 2003 til desember 2006.

6. Neuroanatomi, synspersepsjon og leseferdighet blant 15-åringar som tidligere har hatt svært lav fødselsvekt

Prosjektet er en oppfølging av barn som ble født med svært lav fødselsvekt. I oppfølgingen inngår en grundig kartlegging av lese- og skriveferdighet, intelligens, syn og MRI. Prosjektet er et samarbeid med forskere ved universitetssykehuset i Linköping (Ingemar Leijon och Orvar Finnström) og Karolinska institutet (Prof. Olof Flodmark). Prosjektet finansieres med midler fra Landstingets Forskningsråd i Sydöstra Sverige och Jerringfonden (totalt ca. 450.000,- pr år fra august 2002 til juni 2004). Stefan Samuelsson er ansvarlig for kartleggingen av lese- og skriveferdighet.

7. Forekomsten av dysleksi blant innsatte i svenske fengsler

Prosjektet tar sikte på dels å kartlegge lese- og skriveferdigheter blant innsatte i svenske fengsler, dels å studere hvilken effekt opplæring i fengselet har på de innsattes lese- og

skriveferdigheter. Prosjektet er finansiert av Kriminalvårdens forskningskommittè (450.000,-pr år fra jan 2003 til desember 2004). Stefan Samuelsson er prosjektleder.

8. Dysleksi og komorbiditet

Målsetting i prosjektet er å kartlegge atferd, sosial og emosjonell fungering, oppmerksomhet og konsentrasjon (attention), allergier og andre immunologiske reaksjoner hos elever med alvorlig grad av dysleksi. Målgruppen er elever med vedvarende lese- og skrivevansker av fonologisk art.

Prosjektansvarlig: Ann-Mari Knivsberg. Prosjektet er treårig. Det startet 01.01.2003. Det er innhentet data om 70 elever med alvorlig grad av dysleksi i aldersgruppen 10 til 16 år og 70 elever i samme aldersgruppe uten dysleksi. Deltakerne i de to gruppene er parvis matchet med hensyn til kjønn, alder, intellektuelt funksjonsnivå samt om de bor på større eller mindre sted. Det er innhentet informasjon fra elever ved bruk av standardiserte registreringsskjema og tester, og fra foreldre og lærere ved bruk av standardiserte registreringsskjema. Det arbeides med rapportering.

9. Elever med vedvarende lese- og skrivevansker. Biokjemiske analyser av urin og serum

Målsettingen med prosjektet er å kartlegge urinpeptidmønstre og mengder, samt IgA/IgG antistoffer mot matvareproteiner hos elever med alvorlig grad av dysleksi av fonologisk art. Det er et samarbeidsprosjekt mellom Ann-Mari Knivsberg, SLF, og Karl-L. Reichelt, Pediatrisk Forskningsinstitutt, Rikshospitalet, Universitetet i Oslo. Det er innhentet urinprøver og blodprøver fra elever med vedvarende vansker av fonologisk art. Datainnsamling er avsluttet. Det arbeides med bearbeiding av data.

10. Seksåringer med problematferd

Målsettingen i prosjektet er todelt. Den første er å kartlegge kognitive, språklige og motoriske ferdigheter og atferd hos seksåringer som av PP-tjenesten er anbefalt et intensivt spesialpedagogisk opplegg i ett år før inkludering i ordinær klasse. Videre skal urinpeptider analyser utføres og sammenholdes med atferden. Prosjektet ledes av Ann-Mari Knivsberg og er et samarbeid med Karl-L. Reichelt, Pediatrisk Forskningsinstitutt, Rikshospitalet, Universitetet i Oslo, Magne Nødland, Stavanger kommune og Synnøve Iversen, Stavanger kommune. Prosjektet er avsluttet, og to artikler er ferdigstilt i 2004.

11. Barn med AD/HD-symptomer

Målsettingen med prosjektet er å evaluere effekt av kaseinfri diett for barn med store oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker og impulsiv atferd. Prosjektet ledes av Magne Nødland, Madlavoll skole, Stavanger. Det utføres i samarbeid med Karl-L. Reichelt, Pediatrisk Forskningsinstitutt, Rikshospitalet, Universitetet i Oslo, Finn Egil Tønnessen, SLF, og Ann-Mari Knivsberg, SLF. Prosjektet er utvidet fra treårig til femårig. Det er innhentet data om atferd, samt språklige, kognitive og motoriske ferdigheter hos barn før og etter en diettperiode på ett år og tre år. Det er også innhentet opplysninger om gjennomføring av dietten og urinpeptidmønstre. Det er publisert konferanseforedrag og poster fra første del av prosjektet. Videre bearbeiding av data pågår.

12. Systemutvikling for habilitering av elever med store lesevansker

Som ledd i evaluering og kvalitetssikring av utredning og tiltak for elever med sammensatte lesevansker, er det gjennom flere år innhentet informasjon om elevers utvikling etter at de har vært utredet ved senteret. Bearbeiding av data er foretatt med tanke på evaluering og forbedring av senterets rutiner, og med tanke på evaluering av faktorer som har initiert eller hindret videre utvikling av elevenes leseferdigheter. Artikkel med data relatert til sistnevnte er sendt til vurdering for publisering. Dataene gir mulighet for flere analyser. Prosjektet ledes av Anne Brit Andreassen og utføres i samarbeid med Ann-Mari Knivsberg og Pekka Niemi.

13. Reading Acquisition and Disability in European Orthographies

I en tverrspråklig studie av leseinnlæringens første år belyses det hvordan ulike skriftsystem med sine ulike kompleksiteter påvirker så vel normal leseutvikling som særdrag hos barn med leseproblemer. Sammenlikning gjøres på tvers av språkgruppene i Belgia, Danmark, Finland, Norge, Spania, Sverige og Storbritannia.

Koordinator: Philip Seymour, Dundee. Nasjonale forskere: Carsten Elbro, København; Lynne Duncan, Dundee; Heikki Lyytinen, Jyväskylä; Pekka Niemi, Åbo; Åke Olofsson: Sverige; Jacqueline Leybaert, Brussel; Finn Egil Tønnessen, Stavanger; Sylvia Defior, Granada. Medarbeidere: Pernilla Søderberg Juhlander, Sverige; Leila Kalliokoski, Dundee; Jane Erskine, Dundee og Jyväskylä.

14. Adult Literacy and Life Skills (ALL-prosjektet)

ALL er et oppfølgingsprosjekt til IALS (International Adult Literacy Survey). ALL startet opp i 2001. I tillegg til å måle voksnes leseferdighet (literacy), inngår også en kartlegging av voksnes ferdigheter på andre sentrale områder som "Numeracy", "Problem Solving" og "ICT-literacy". Det er også denne gangen Statistics Canada, Educational Testing Service (USA) og OECD som utgjør den internasjonale prosjektledelsen.

ALL-prosjektet gjennomføres på oppdrag av Utdannings- og forskningsdepartementet. Et representativt utvalg på 5500 nordmenn i aldersgruppen 16 – 65 år har deltatt i undersøkelsen, som er gjennomført via hjemmebesøk av ca. to timers varighet. Statistisk sentralbyrå har vært ansvarlig for den norske datainnsamlingen og samarbeider nært med Lesesenteret med hensyn til ferdigstillelsen av prosjektet.

I 2004 har arbeidet vært konsentrert om avslutningen av skåringsarbeidet, arbeidet med etablering av datafiler og planleggingen av rapporteringen fra prosjektet. Internasjonal rapport presenteres 11. mai 2005 og den nasjonale rapporten 8. september 2005. Det vil også bli utarbeidet en monografiserie som skal ha fokus på ulike temaområder som er dekket av ALL-prosjektet. Egil Gabrielsen er nasjonal prosjektleder for ALL.

15. Individual Based Literacy Assessment

Lesesenteret har inngått en avtale med Educational Testing Service, Princeton i USA om å utvikle og drifte en individbasert test som kan brukes for å måle leseferdighet hos unge og voksne. Det planlegges både en norsk og en engelsk utgave av testen, som baseres

på teorigrunnlaget for leseprøvene i IALS (International Adult Literacy Survey). Samarbeidspartnere i Norge vil være VOX og Arbeidsdirektoratet.

16. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study)

Våren 2001 fikk Senter for leseforskning i oppdrag å være ansvarlig for den norske delen av PISA. PIRLS er et IEA- prosjekt og i alt deltar 35 land i en leseundersøkelse for 4. klassinger. Norge kom med i PIRLS på et ganske sent tidspunkt, men etter en hektisk innsats ble leseundersøkelsen gjennomført innen tidsfristen i slutten av mai/begynnelsen av juni. I Norge deltok 3459 elever fra 136 skoler, mens det internasjonale utvalget består av ca. 130.000 elever. Resultatene fra undersøkelsen forelå i 2003. I 2003 ble det presentert en rapport som ga en oversikt over de norske resultatene i PIRLS, en norsk kortversjon av de internasjonale resultatene med hovedvekt på en de nordiske landene (Island, Norge, Sverige) og en rapport hvor man sammenligner de 20 klassene med svakest lesegjennomsnitt i PIRLS med de 20 klassene med best gjennomsnittlig leseferdighet.

Med utgangspunkt i data fra PIRLS har SLF også satt i gang et eget underprosjekt hvor en ser på leseferdighet hos minoritetsspråklige elever. Rapport fra dette prosjektet forelå i desember 2004.

Ragnar Gees Solheim er prosjektansvarlig, Finn Egil Tønnessen er NRC (National Research Coordinator) og Åse Kari Hansen Wagner arbeider med de minoritetsspråklige elevene.

Utdannings- og forskningsdepartementet har vedtatt at Norge skal delta i PIRLS 2006. Denne undersøkelsen vil gi gode muligheter for å følge opp resultatene fra 2001, bl.a. fordi halvpartene av tekstene fra 2001 også vil bli brukt i 2006.

2004 er blitt brukt til å finne frem til nye tekster, sette sammen nye prøver og utvikle nye spørreskjema. Det nye materialet skal piloteres våren 2005 og oversettelsen av materialet til bokmål og nynorsk ble påbegynt i november.

I tillegg til selve leseprøven er det i PIRLS også omfattende spørreskjema til foreldre/foresatte, elevene selv, rektorene og lærerne. En egen gruppe sentralt i PIRLS har hatt ansvaret for å utvikle disse spørreskjemaene. Ragnar Gees Solheim har deltatt i en denne gruppen.

17. Tospråklige elever i PIRLS

Prosjektet har som mål å fokusere spesielt på tospråklige elevers resultater og bakgrunnsfaktorer, noe som ikke tidligere er gjort i forbindelse med Norges deltaking i internasjonale skoleundersøkelser. Prosjektansvarlig er Åse Kari H. Wagner i samarbeid med Ragnar G. Solheim og Finn Egil Tønnessen. Tidsperspektiv: Rapporten vil foreligge våren 2005.

18. Tospråklige elever i Stavanger-skoler som har deltatt i PIRLS (kvalitativt prosjekt)

Innhenting av data (muntlig gjenfortelling, skriftlig [ScriptLog], fri muntlig tekst). Samarbeid med morsmåslærere (innsamling av data skjer på to språk). Samarbeid med klasselærere. Bearbeiding av data. Prosjektleder: Åse Kari H. Wagner.

19. Tospråklige elevers læringskontekst i norsk skole

Analyse av opplysninger innhentet fra tospråklige elever, andrespråklærere, morsmåslærere, klasselærere, rektorer i forbindelse med innsamlingen av kartleggingsmaterieill fra 2., 3. og 7. klasse. Rapport planlagt i løpet av 2005. Prosjektleder: Åse Kari H. Wagner.

20. ScriptLog-prosjektet i Hå

Problemstilling/tema: Studium av skrivning og skriveprosessen hos ei gruppe elever som følges over tid. Hovedmålet med prosjektet har i første omgang vært å få samla inn et større materiale av ScriptLog-tekster (dels også med tanke på mulighet for normering). Materialet omfatter så langt tekster fra 144 elever i 5. klasse. Ei gruppe av disse elevene deltok også i PIRLS. ScriptLog-materialet er således også tenkt å skulle fungere som korrektiv og supplement til det lese materialet som PIRLS utgjør (samt som referansematerialet til studien av tospråklige elever). Tilsvarende materiale fra samme antall elever skal samles inn på nytt våren 2003 og våren 2004 (da hhv. 6. og 7. klasse). Vi arbeider for tiden med å ferdigstille og utgi grunnleggende analyser (ScriptLog, CLAN) av 2002-materialet.

Prosjektansvarlige: Oddny Solheim, Per Henning Uppstad, Åse Kari H. Wagner og Gunnar Normann (hovedfagsstudent).

Tidsperspektiv: 2002-2004.

21. Data fra den obligatoriske bruken av kartleggingsprøvene på 2. og 7. klassetrinn.

Senter for leseforskning fikk høsten 2001 i oppdrag fra Læringscenteret å samle inn data fra den obligatoriske bruken av kartleggingsprøvene på 2. og 7. klassetrinn. Oppdraget gjelder for tre skoleår (ut 2003-2004). Statistisk sentralbyrå har hatt ansvaret for å trekke skoler. Skolene har sendt sine resultater til SLF for bearbeiding og rapportering. Det er laget årlige rapporter for de to klassetrinnene. Prosjektet vil avsluttes med en felles oppsummerende rapport.

I tillegg til elevresultatene og informasjon fra lærere og rektorer, har SLF også bedt om tilleggsopplysninger der hvor det er to-språklige elever med i utvalget. Vi ber således elevene, lærer, rektor, event. morsmåslærer og lærer i norsk som andre språk besvare noen egne spørreskjema.

Prosjektansvarlig er Ragnar Gees Solheim. Liv Engen, Finn Egil Tønnessen og Marit Petersen Oftedal har vært inne i bearbeiding og vurdering av data fra 2. og 7. klasse generelt, mens Åse Kari Hansen Wagner arbeider med data fra de to-språklige elevene.

22. Nasjonale prøver i lesing

Mot slutten av 2002 ble det satt i gang et forarbeid med tanke på utvikling av nye nasjonale prøver i lesing. Dette arbeidet er en del av et større utviklingsprosjekt hvor det skal utvikles nasjonale prøver i lesing, skriving, engelsk og matematikk for 4., 7., 10. klasse og første klasse i videregående skole. Prosjektet ble igangsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet, og ble i løpet av 2003 overført til Læringscenteret (nå Utdanningsdirektoratet). Lesesenteret deler ansvaret for utviklingen av leseprøvene med Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling. SLF har ansvaret for prøvene for 4. og 7. klasse, mens ILS har ansvaret for 10. klasse og første klasse i videregående skole.

Våren 2004 ble den første utgaven av leseprøven for 4. klasse gjennomført. Samtidig har det blitt arbeidet med leseprøven for 7. klasse som skal brukes i februar 2005 og leseprøven for 4. klasse for 2005.

Prøveutvikling er et langsiktig arbeid som krever en toårs periode dersom arbeidet skal gjennomføres på en tilfredstillende måte. Den endelige prøven må ha vært gjennom helt nødvendige piloteringer og den siste piloteringen må foregå på samme tidspunkt av skoleåret og i riktig klassetrinn. Det betyr at en prøve som skal brukes i 4. klasse i mai 2005 i prinsippet må være ferdig i mai 2004. Utviklingen av de nasjonale prøvene i lesing har hatt for knappe tidsrammer til at man har kunnet følge en vanlig tidsplan for prøveutvikling, og resultatene fra prøvene i 2004 må vurderes på denne bakgrunn. Prosjektleder: Ragnar Gees Solheim

23. Nasjonale prøver i skriving

Høsten 2003 ble arbeidet med utvikling av nasjonale prøver i skriving igangsatt. Dette arbeidet er et delprosjekt forankret i Utdannings- og forskningsdepartementets prosjekt "Skolen vet best" med siktemål å utvikle nasjonale prøver i skriving, lesing, engelsk og matematikk for 4., 7., 10. klasse i grunnskolen og for første klasse (grunnkurs) i videregående skole. Prosjektet ble overført til Læringscenteret/Utdanningsdirektoratet i august 2003. Prosjektleder er Ragnar Thygesen i samarbeid med Lars Sigfred Evensen ved NTNU.

Prøvekonstruktet som er utarbeidet, innebærer at skriftspråklig kompetanse forstås som utvikling av en rekke delkompetanser: produksjonskompetanser (motorisk-perseptuelle- og IKT-kompetanser), språk- og tekstkompetanser (innkodings-, funksjons- og skriftkulturelle kompetanser) og kompetanser på tvers av fag (holdninger, motivasjon, læringsstrategier og selvoppfatning). Disse er tenkt mål på ulike måter: For det første vil det bli arrangert en felles prøvedag under like vilkår over hele landet. For det andre vil lærerne bli bedt om å etablere en "elevens tekstsamling" slik at vi får en bredere kartlegging av elevenes skrivekompetanse enn det er mulig å få gjennom en enkelt prøvedag. I tillegg vil vi samle inn informasjon om elevenes erfaringer med skriving og skriveopplæring, arbeidsstrategier, holdninger og motivasjon gjennom et spørreskjema. En hovedhensikt med vurderingen av elevbesvarelsene er å finne fram til elever som ordinær opplæring ikke helt passer for. En annen hovedhensikt er å utvikle brede kompetanseprofiler for hver elev.

Alternative versjoner av særlig den sentralt gitte prøven og spørreskjema til elever og lærere er blitt prøvd ut i samarbeid med flere skoler rundt om i landet.

Prøveopplegget vil bli satt ut i livet suksessivt, med konsentrasjon om den sentralt gitte prøven og spørreskjema våren 2005.

Andre prosjektmedarbeidere er Wenche Vagle og Rolf Fasting. Tidligere har også Kjell Lars Berge ved Universitetet i Oslo deltatt.

24. Sola-prosjektet III

Solaprojektet III 2003-2004 er en videreføring av Solaprojektet I og II beskrevet i årsmeldingene for 2001 og 2002.

Prosjektet ble gjennomført etter planen. Prosjektansvarlig har vært Marit Petersen Oftedal

(prosjektleder) og Anne Elisabeth Dahle (prosjektmedarbeider). Det deltok 310 elever i 4. klasse, fordelt på 18 klasser ved 9 skoler i Sola kommune. Prosjektet har hatt tilnærmet likt

innhold og struktur som tidligere. En hovedmålsetting har vært å redusere antallet svake lesere. Elevenes leseferdighet ble testet høst og vår. Det ble holdt jevnlig samlinger med lærerne gjennom skoleåret vedrørende lese- og skriveopplæring og utvikling med spesiell fokus på svake leseres utvikling. Høsten 2003 ble det gjennomført en eksperimentell undersøkelse med forsøksgruppe og kontrollgruppe for å undersøke effekt av et treningsopplegg som ble utarbeidet og utprøvd blant svake lesere i 3. klasse. Resultatet var positivt og viste en signifikant effekt av treningsopplegget for ordlesingsferdighet. Generelt viste testresultater vedrørende leseferdighet både høsten i 4. klasse og på slutten av skoleåret, at andelen svake lesere stadig ble mindre og mindre. Prosjektet ble formelt avsluttet ved skoleårets slutt 2004. Fullstendige rapporter fra Solaprojektet I, II og III er å finne på senterets nettsider (www.lesesenteret.no).

25. Fettsyreprosjektet

Det ble startet et arbeid med å planlegge et forskningsprosjekt vedrørende effekt av tilskudd av fettsyrer i forbindelse med lesevansker/dysleksi. Marit Petersen Oftedal var ansvarlig for å starte opp denne planleggingen. Planleggingen fortsetter i et samarbeid mellom Marit Petersen Oftedal og Ann-Mari Knivsberg.

26. Grunnutdanningsprosjektet – et videoprojekt

Prosjektet startet våren 2002 som et oppdrag fra departementet (UFD) og er blitt videreført etter planen i 2003 og 2004. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom høgskolene i Sør-Trøndelag, Agder, Hedmark og Stavanger v/Lesesenteret. Oppdraget var et ledd i departementets satsing for å heve kompetansen vedrørende lese- og skriveopplæring blant studenter i utdanning (for nærmere omtale se årsmeldingene for 2002 og 2003). I dette samarbeidsprosjektet er det blitt utarbeidet 7 undervisningsfilmer med følgende tema: 1. Møte med bokstavene, lek med språk og tekst (Høgskolen i Hedmark), 2. Tekstskaping (Høgskolen i Sør-Trøndelag), 3. Den første leseopplæringa (Høgskolen i Agder), 4. Inn i skrifta - med norsk som andrespråk (Høgskolen i Hedmark), 5. IKT i den første lese- og skriveopplæringa (Høgskolen i Sør-Trøndelag), 6. Forebygging av lese- og skrivevansker (Høgskolen i Stavanger/Lesesenteret) og 7. Kartlegging av lese-

og skrivevansker (Høgskolen i Stavanger/Lesesenteret). Ansvarlig for prosjektet ved senteret og for det faglige innhold i filmene 6 og 7 har vært Marit Petersen Oftedal og Anne Elisabeth Dahle. Samarbeidspartnere internt og ansvarlige for selve filmproduksjonen har vært Atle Løkken og Arne Thomas Lund Nilsen.

Prosjektet ble formelt avsluttet i 2004, og de 7 filmene ble presentert på en konferanse i Hamar høsten 2004. Filmene er samlet i en DVD under tittelen: Inn i skrifta. DVD'en tilbys høgskoler og universiteter som arbeider med lærerutdanning og selges i pakker à fem (5). Prisen er kr. 1500,- pr. pakke inkludert porto. Filmene kan være utgangspunkt for konkretisering av teori og forberedelse til praksis, og kan brukes som grunnlag for diskusjoner om fagmetodiske og didaktiske utfordringer. Faglig sett vil DVD'en ha interesse både innen norskfaget og pedagogikkfaget. Den har en total spilletid på om lag 3 timer og inneholder utskrivbart tekstmateriale, samt teksthefte i cover med informasjon og forslag til bruk. Høgskolen i Hedmark er ansvarlig for salg av DVD'en. Informasjon og bestillingsskjema foreligger som e-post og i papirformat. Eventuelle spørsmål vedrørende bestilling kan rettes til Tove Brit Haugstveit eller Gunvor Sjølie (Høgskolen i Hedmark).

27. Lesing og skriving i første fase – begynneropplæring

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Hardanger/Voss kompetanseregion som omfatter 8 kommuner og Lesesenteret. Prosjektet er et prosessorientert utviklingsarbeid og har som formål å bedre lese- og skriveopplæringen i småskolen gjennom å gi øket kompetanse til alle som har pedagogisk ansvar for disse elevene. Prosjektet retter seg mot arbeid i klassen med målsetting om å forebygge lese- og skrivevansker og føre til praksisendring med hensyn til å gi elevene mer individuelt tilpasset opplegg. Videre retter prosjektet seg mot kompetanseutvikling ved å gi lærere en bedre teoretisk forståelse av lese- og skriveutvikling og lese- og skriveopplæring, samt opplæring i hvordan en kan benytte kartleggingsmaterieill i dette arbeidet. Utviklingsarbeidet består av fellessamlinger med arbeidsoppgaver og arbeid i nettverk mellom samlingene. Målgruppen er lærere i 1. til 4. klasse, spesialpedagoger / logoped, skoleledere og ansatte i PPT, til sammen 140 deltakere. Prosjektet har strukket seg over fem semester med oppstart høsten 2002 og ble avsluttet høsten 2004. Prosjektansvarlig ved Lesesenteret har vært Anne Brit Andreassen. Prosjektrapport vil foreligge våren 2005.

28. Har ordtrening på tastaturet effekt på skrive- og leseferdigheter?

Elevene nytter ikke tastaturet på datamaskinene optimalt når de skriver. Vil innlæring og bruk av touchmetoden også påvirke elevenes lese- og skriveferdigheter? Dette er et prosjekt for å lære elever på 4.klassetrinn tastaturferdigheter ved hjelp av touchmetoden. Det veksles mellom touchtreningsprogrammene "Ti fingre" og "Wintouch".

Opplæringsperioder: 4 uker a 5 timer per uke i alt 20 timer for hver gruppe. 2 prosjektklasser og 2 kontrollklasser er med. Første halvdel av prosjektet er gjennomført. 17 elever (2 grupper) har fått opplæring i å bruke touch når de skriver tekster. Elevene har vært motiverte og gjennomføringen har så langt vært uten tekniske problemer. Læreren som har gitt opplæringen, har gitt positiv tilbakemelding på prosjektet. Det vil først ved prosjektslutt til sommeren vise seg om ordtrening på tastaturet har effekt på skrive- og leseferdigheter.

Prosjektleder: Irene Hellum

29. Ressursukeprosjektet i Hå kommune.

Det har i 2003 vært planlagt og gjennomført ressursuke i første klasse ved hver skole i Hå. Ressursuken har som formål å skape en best mulig skolehverdag for alle barna. Personell fra PP-tjenesten og fra Kommunehelsetjenesten (fysioterapeut / ergoterapeut / helsesøster) deltar som "assistenter" for klasselærerne i 1 uke. Læringsmiljø, sosialt miljø og muligheter for fysisk aktivitet står i fokus. Barn som sliter, blir tidlig identifisert og hjulpet uten at de nødvendigvis blir tilvist på dette tidspunkt. Bjørn Ellertsen er prosjektansvarlig, stipendiat og fysioterapeut Synnøve Iversen deltar konsultativt og PP-leder Willy Ulvang har vært koordinator. Ressursukeprosjektet fortsetter på ubestemt tid og vil etter alt å dømme erstatte tidligere screening-rutiner ved skolestart.

3. DIAGNOSTISERING, RÅDGIVING/KONSULENTVIRKSOMHET

3.1. Diagnostisering

På generelt grunnlag gir senteret råd og veiledning innen sitt fagfelt, både når det gjelder opplæring, utvikling og vansker. Lesesenteret har også i år vært engasjert i omfattende veiledning gjennom henvendelser på telefon, brev og e-post. Våre hjemmesider har også vært godt besøkt.

Til Lesesenteret kan det også søkes om utredning/diagnostisering av elever med store og vedvarende lese- og skrivevansker. Henvissende instans er fortrinnsvis PPT. Senteret har et begrenset tilbud om diagnostisering, og av ulike grunner har en måttet redusere på antallet utredninger i året 2004. Sakene som blir henvist er kompliserte. Elever som henvises har som regel alvorlige lese- og skrivevansker, som de ofte har slitt med helt fra begynneropplæringen. Mange av elevene har også andre vansker i tillegg til lese- og skrivevanskene.

En utredning ved senteret strekker seg over to dager. I løpet av disse dagene gjennomfører vi ulike former for testing for å få innsikt i elevens lese- og skrivefungering og hva slags vansker det kan dreie seg om. Samtidig legger vi stor vekt på å finne fram til elevens sterke sider og læringsmuligheter. Etter utredningen utarbeides det rapporter som beskriver det arbeidet vi har utført og hvilke konklusjoner vi har kommet fram til. Det gis også råd til det videre arbeidet for å fremme elevens lese- og skriveferdighet. Vi legger opp til en kvalitetssikring av arbeidet vårt ved hjelp av spørreskjema. For nærmere informasjon relatert til utredning henvises det til våre nettsider.

I løpet av 2004 mottok senteret 14 nye søknader om utredning. To søknader ble avslått. I 2004 har senteret gjennomført 9 utredningssaker (2 var henvist i 2003 og 7 var henvist i 2004). Det ble også gjennomført 2 konsultasjoner vedrørende 2 elever, begge henvist i 2003. De 9 elevene som ble utredet kom fra 9 forskjellige kommuner i til sammen 5 fylker (Rogaland, Aust-Agder, Vest-Agder, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal). De 2 konsultasjonssakene gjaldt elever fra to forskjellige kommuner i Rogaland. Tre av sist innkomne søknadene er nylig vurdert, og elevene vil få tilbud om utredning våren 2005. De tre andre vil bli vurdert i løpet av desember 2004.

Ellers har det i 2004 blitt arbeidet med å videreutvikle utredningsarbeidet både med hensyn til innhold og oppfølging (kvalitetssikring). I det arbeidet har en lagt vekt på at data av ulike slag skal kunne genereres for forskning. Dette arbeidet fortsetter.

3.2 Rådgiving og konsulentvirksomhet

LESESENTERET har også i år vært engasjert i omfattende veiledning gjennom henvendelser på telefon, brev og e-post. (Vår hjemmeside - www.lesesenteret.no - er også godt besøkt.) Henvendelsene omfatter et bredt spekter av områder i tillegg til forespørsler som kan knyttes direkte til prosjekter LESESENTERET er engasjert i, materiell som er utviklet her eller kurs som er holdt i LESESENTERETs regi. Hver faglig ansvarlig har avsatt 100 timer per år til denne delen av virksomheten.

4. ETTERUTDANNING

Senteret skal sikre, utvikle og spre kompetanse og ny kunnskap om lesing og leseopplæring generelt og lese- og skrivevansker/dysleksi spesielt.

I forbindelse med utvidelsen av senterets arbeidsområder fra 01.01.04, ble det arrangert en nasjonal åpningskonferanse der framtidige samarbeidspartnere fra inn- og utland var invitert. Konferansen ble arrangert i Stavanger 16.-17.februar 2004 for ca 115 deltakere.

4.1. Inspirasjonskonferanser

Læringscenteret utarbeidet våren 2003 handlingsplanen "Gi rom for lesing!" som en del av den nasjonale satsingen på leseopplæring og leseferdighet. Planen ble etterfulgt av midler som blant annet skulle benyttes til å styrke og sette i gang lokale prosjekter med *leselyst, leseglede og økt leseferdighet* som målsetting. Lesesenteret ble i forbindelse med implementering av planen bedt om å påta seg ansvar for planlegging og gjennomføring av 5 oppstarts-/inspirasjonskonferanser med utgangspunkt i de regionale helseregionene i landet. Konferansene ble planlagt og arrangert i samarbeid med fylkesmennenes utdanningsavdelinger, og ble gjennomført 5 ulike steder i landet i løpet av mars 2004. Hver konferanse gikk over 1½ -2 dager.

Målgruppe for konferansene var lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.

Hensikten med konferansene skulle være å inspirere til økt innsats på det lokale/regionale nivå for å øke interessen for lesing blant barn og unge. Videre skulle en, gjennom arbeidet med planlegging og gjennomføring av konferansene, legge til rette for samarbeid mellom ulike aktører innen skole og kulturliv på lokalt/regionalt/nasjonalt nivå. Lesesenteret sto ansvarlig for 9 foredrag/innlegg som var felles for alle konferansene. Disse programforslagene utgjorde i underkant av halvparten av den disponible tidsrammen for hver konferanse. Resten av tiden ble avsatt til lokale prosjektpresentasjoner/innslag fra aktuelle leseprosjekt i grunnskolen, fylkesbibliotekets eller videregående skoles regi fra de ulike fylkene. Fylkesmannens

utdanningsavdelinger plukket ut 3-4 forslag til gode og aktuelle leseprosjekter fra sitt fylke som kunne være til inspirasjon for konferansens deltakere. Lesesenteret tok oppgaven med å koordinere og prioritere blant prosjektforslagene fra fylkene, samt å utarbeide de endelige konferanseprogrammene. Hvert konferanseprogram ble sammensatt på en slik måte at en fikk vist bredden i den virksomheten som foregikk rundt i kommunene og fylkene både i forhold til tema og ulike aldersgrupper. Alle konferansene hadde et eller flere kulturelle innslag og ble gjennomført følgende steder:

Grimstad: 08.-09.03.04, (Norlandia Sørlandet Hotell)
Oslo: 09.-10.03.04 (Sentrum Kongress & Scene)
Tromsø: 10.-11.03.04 (Scandic Hotell)
Stjørdal: 15.- 16.03.04 (Rica Hell)
Bergen: 16.-17.03.04 (Quality Edvard Grieg Hotell)

De 5 konferansene (totalt 10 kursdager) ble gjennomført i løpet av 7 dager to påfølgende uker i mars. Den faste "staben" som deltok på alle konferansene besto av: Ellen Sundt, Læringssenteret (nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen, Rogaland fylkesbibliotek, Aslak Sira Myhre, Foreningen !les, Ragnar Gees Solheim, Lesesenteret, Liv Engen, Lesesenteret, Egil Gabrielsen, Lesesenteret, Anne Elisabeth Dahle, Lesesenteret, Ingolv Austad, Lesesenteret (kun konferansen i Oslo)

Fylkesmennenes utdanningsavdelinger rundt om i landet gjorde en betydelig innsats i planleggingsfasen og var helt klart en medvirkende årsak til at konferansene ble en suksess. En planla med ca 100 deltakere per konferanse. Utdanningsavdelingene hadde ansvar for å finne fram til og prioritere deltakere til konferansene. Anslaget på 100 deltakere per konferanse viste seg å være alt for lite i forhold til den formidable interessen det var for konferansene ute i kommunene. Totalt var det ca 1440 deltakere (288 deltakere i snitt per konferanse). Alle steder (bortsett fra i Oslo) var det hotellkapasiteten på hvert sted som til slutt ble den begrensende faktoren med hensyn til deltakerantall. Flere fylker har i etterkant gjennomført egne konferanser blant annet fordi det var så mange som ikke fikk delta på de regionale konferansene.

4.2. Kursrekkene

Senteret har i år vært arrangør for to kursrekker innenfor hovedområdet lesing og skriving. Kursene har vært gjennomført i Bergen og ble arrangert som en oppfølging av tidligere kursrekker som er gjennomført 7 ulike steder i landet i 2002 og 2003. Totalt er det i 2004 gjennomført 4 delkurs med 8 kursdager. Kursrekkene er et kompetansehevingsprogram for lærere, spesialpedagoger og tilsatte i PP-tjenesten. Det tas opp emner som omfatter barns lese- og skriveutvikling generelt med tanke på å forebygge lese- og skrivevansker.

Hver kursrekke består totalt av 6 kursdager, fordelt på 3 delkurs/samlinger. I løpet av 2004 har en gjennomført 1. og 2. samling (september og november) både på Kursrekke 1 og 2. Siste samling blir i mars 2005. De tre delkursene i hver kursrekke bygger på hverandre, og det er lagt opp til at kursdeltakerne skal følge hele kursrekken på 6 dager. Det har likevel vært mulig å melde seg på hvert enkelt av delkursene. Kursrekke 1 og 2 er innholdsmessig uavhengig av hverandre.

Kursrekke 1: Lesing og skriving i første fase (1.-4. kl.), 3. runde

Kurssted	Første del	Andre del	Tredje del
Bergen	21.-22.09.04	01.-02.11.04	07.-08.03.05

Kursrekke 2: Lesing og skriving i seinere faser (5. kl. og oppover) 3. runde

Kurssted	Første del	Andre del	Tredje del
Bergen	22.-23.09.04	03.-04.11.04	09.-10.03.05

Kursrekkene er rullert, slik at de fleste kursstedene har fått tilbud om begge kursrekkene i løpet av en treårsperiode. Kursrekkene har til sammen hatt ca 430 deltakere i første runde og ca 480 deltakere i andre runde og ca 100 i tredje og siste runde. Kursrekkene er koplet sammen med en studieenhet som gis som et tilbud til de som har gjennomført begge kursrekkene. Det er utarbeidet en egen fagplan for studieenheten. Studieenheten består av en skriftlig oppgave + et litteraturpensum på 700 sider. Lesesenteret gir veiledning på den skriftlige oppgaven. Det gis 10 studiepoeng for deltakere som har deltatt på begge kursrekkene (totalt 12 kursdager) og bestått oppgaven. 16 personer gjennomfører studieenheten i 2004.

Senteret har, i tillegg til kursrekkene, også tilbudt andre kurs til kommunene. Noen av disse er gitt som del av større FOU-arbeid ansatte ved senteret har vært involvert i. På forespørsel er det også gitt kurs og veiledning til kommuner rundt om i landet. En har prioritert kommuner der våre kurs har vært en del av et større satsingsområde. Senteret har i tillegg mottatt noen grupper på besøk.

Senteret har gjennom året hatt et samarbeid med de statlige utdanningskontorene, de ulike landsdekkende og regionale kompetansesentrene og kommunale samarbeidsparter.

En mer detaljert oversikt over kurs- og konferansevirksomheten ved senteret blir gitt i vedlegget "Oversikt over kurs 2004".

I 2004 har senteret arrangert eller hatt innlegg på 57 kurs fordelt på 74 kursdager. Innleggenes varighet har strukket seg fra 1 til 8 timer per dag.

5. UNDERVISNING OG VEILEDNING

5.1. GLSM (Grunnleggende lese-, skrive og matematikkundervisning)

Målgruppe: 150 studenter i 2. klasse allmennlærerutdanningen

Forelesere (timer):

Liv Engen (8): Kartlegging

Nina Gabrielsen (4): Foreldresamarbeid

Veiledning (arb. timer)

Liv Engen (44 arbeidstimer)

Nina Gabrielsen (44 arbeidstimer)

Div. planleggingsmøter, studentorientering: 10 arbeidstimer

Sum: 146 arbeidstimer

5.2. Mastergrad i lesevitenskap

Veiledning av masteroppgaver:

Margunn Mossige: Å bruke det en har – å vite hva en mangler. Bruk av metakognisjon og top-down-metode for å fremme skriving hos dyslektikere i videregående skole.

Veiledere: Ingolv Austad og Astrid Skaathun 60 arbeidstimer

Anne Breivik: "Early Years Literacy Program" – den optimale undervisningsmetode?

Veiledere: Anne Brit Andreassen og Egil Gabrielsen 60 arbeidstimer

Planleggingsarbeid modul 4 for de mastergradene i vårsemesteret 2005 20 arbeidstimer

Sum: 140 arbeidstimer

5.3. Mastergrad i spesialpedagogikk 1.år

Samlet undervisningstid modul 2:

Vår 2004: 250 arbeidstimer

Høst 2004: 264 arbeidstimer

Samlet tid brukt til veiledning og vurdering av grupper og enkeltstudenter:

Vår 2004: 516 arbeidstimer

Høst 2004: 124 arbeidstimer

(Det vises til egne planer for nærmere detaljer om tema, foreleser og veiledere)

Sum: 1154 arbeidstimer

5.4. Mastergrad i spesialpedagogikk 2. år

Forum for 2. årsstudenter H - 04

(Liv Engen, Stefan Samuelsson, Hilde Sollid, Egil Gabrielsen, Lise Helgevold, Liv Bøyesen)
40 arbeidstimer

Innleverte oppgaver H 2004:

Anne Tove Enge: Bruk av mappemetodikk i bokstavinnlæringen

Veileder: Liv Engen 40 arbeidstimer

Venke Thorsen: Da skoletapere ble vinnere

Veileder: Egil Gabrielsen 40 arbeidstimer

Margit Askeland: Med indre tale som pedagogisk verkemiddel

Grunnleggende multiplikasjonsopplæring i lydbasert perspektiv

Veileder: Snorre Ostad 40 arbeidstimer

Sum: 160 arbeidstimer

5.5. "Leseutvikling, litteraturformidling og skolebibliotek (15 studiepoeng) (Betalingskurs gjennom Fleks)

Kursleder: Egil Gabrielsen

Undervisning Høstsem. 2004:

"Leseutvikling":

17.09: Egil Gabrielsen 4 timer

23.10: Nina N. Gabrielsen 4 timer

26.11: Trude Hoel 2 timer

Anne Brit Andreassen 2 timer

"Litteraturformidling":

27.11: Trude Hoel 4 timer

Sum: 64 arbeidstimer

5.6. Norsk i allmennlærerutdanningen. Emne "Lese- og skrivevansker"

Nov. 2004: Ragnar Thygesen 12 timer

Sum: 48 arbeidstimer

5.7. SLIKT. Emne: "Lese- og skrivevansker"

30.10: Irene Hellum 3 timer

Sum: 12 arbeidstimer

Sum arbeidstimer til undervisning og veiledning ved Lesesenteret i 2004:	1658 timer
Arbeidstimer til koordinering av undervisningsrelatert virksomhet:	360 timer
Arbeidstimer betalt av Fleks:	64 timer
Arbeidstimer dekket over Lesesenterets budsjett:	2018 timer

5.8. Veiledning av doktorgradsstudenter:

Stipendiater ved LESESENTERET:

Stipendiat: Astrid Skaathun.

Tema: Normal staveutvikling hos norske barneskoleelever

Veiledere: Finn Egil Tønnessen og Sven Strömqvist

Stipendiat: Oddny Judith Solheim:

Tema: Lesebegrepet og begrepsvaliditet

Veiledere: Sven Strömqvist, Finn Egil Tønnessen og Susanne Begnum

Stipendiat: Per Henning Uppstad:

Tema: Framstilling av talt språk innen leseforskning

Veiledere: Sven Strömqvist og Finn Egil Tønnessen

Stipendiat Sigrun Hodne:

SNAPP-prosjektet

Veiledere: T.K. Larsen og Finn Egil Tønnessen (biveileder)

Stipendiater ved andre institutter/institusjoner:

Stipendiat: Elin Reikerås (LU)

Tema: Matematikkvansker og lesevansker

Hovedveileder: Snorre Ostad (UiO), biveileder: Finn Egil Tønnessen

Doktorand: Odd Eskildsen (LU)

Tema: Bokstaver på PC – gjenkjenning og forståelse

Hovedveileder: Arve Asbjørnsen (UiB), biveileder: Finn Egil Tønnessen

Doktorand: Liv Larsen Stray

Tema: Motoriske vansker hos barn med ADHD – Movement Assessment Battery

Hovedveileder: Bjørn Ellertsen, biveileder: Synnøve Iversen

6. ANNEN VIRKSOMHET

6.1. Samarbeid med Læringscenteret (Utdanningsdirektoratet)

Senter for leseforskning har et omfattende samarbeid med Læringscenteret (LS), (nå Utdanningsdirektoratet). Utdanningsdirektoratet har ansvaret for trykking og salg av kartleggingsprøvene i lesing som er utviklet ved Senter for leseforskning.

Utdanningsdirektoratet er også oppdragsgiver i forhold til prosjektet om innsamling av data fra den obligatoriske kartleggingen av leseferdighet i 2. og 7. klasse og i forhold til PIRLS prosjektet. Utdanningsdirektoratet er også ansvarlig for utviklingen av de nye nasjonale prøvene som LESEENTERET arbeider med. Utdanningsdirektoratet er også ansvarlig for gjennomføringen av planen "Gi rom for lesing" og Lesesenteret rapporterer til Utdanningsdirektoratet i forhold til senterets oppgaver som §18 institusjon.

Kontaktpersoner ved Lesesenteret er prosjektledere for de forskjellige prosjektene og Ragnar Gees Solheim representerer LESEENTERET i referansegruppen som Utdanningsdirektoratet har opprettet for arbeidet med gjennomføringen av "Gi rom for lesing".

6.2. Samarbeid med Sametinget

Lesesenteret har gjennom mange år hatt et omfattende samarbeid Sametinget (tidligere Samisk utdanningsråd). I 2004 har dette samarbeidet pågått på tre forskjellige områder.

1. Utvikling av kartleggingsprøver

Opplæringsavdelingen, Sametinget (tidligere Samisk utdanningsråd) har i mange år samarbeidet med Lesesenteret om et prosjekt for tilpassing av kartleggingsprøvene i lesing for samisk. Dette prosjektet har pågått siden 1995 og ble avsluttet i 2003 med et fullt sett med kartleggingsprøver og idehefter på samisk for de samme årstrinnene som det finnes norsk materiell for.

Arbeidet med utvikling av kartleggingsprøver har fortsatt med to prosjekt:

- tilpassing til samisk av kartleggingsprøvene i lesing (videregående skole) utarbeidet av LESEENTERET. Ingolv Austad er kontaktperson ved LESEENTERET.
- tilpassing av kartleggingsprøver på 2. og 7. klassetrinn for lulesamisk. Dette arbeidet er kommet godt i gang i løpet av 2003. Ragnar Gees Solheim er kontaktperson ved SLF.

2. Utvikling av nasjonale prøver i lesing

Som ledd i det nasjonale programmet for utvikling av nasjonale prøver i lesing har Sametinget fått ansvar for utvikling av leseprøver på samisk for 4., 7., 10. klasse og 1. klasse i videregående skole. Ragnar Gees Solheim er medlem av den faglige referansegruppen for dette arbeidet.

3. Samisk begynneropplæring

Sametinget har satt i gang et femårig prosjekt for å styrke samisk begynneropplæring med spesiell vekt på leseopplæringen. Prosjektet skal avsluttes i 2005. Ragnar Gees Solheim sitter i styringsgruppen for dette prosjektet.

6.3. Samarbeid med andre kompetansesenter

Senteret har et spesielt samarbeid med Bredtvet kompetansesenter og Senter for logopedi ved Eikelund kompetansesenter og Senter for atferdsforskning. Det vises også til egen beskrivelse av samarbeidet omkring materiell for kartlegging av tidlig språk (TRAS).

6.4. NORDLES-samarbeidet

NORDLES er et nordisk nettverkssamarbeid innenfor lesevanske-/dysleksifeltet. Nettverksarbeidet har blitt igangsatt av Nordisk Ministerråd og ble finansiert derfra i en femårsperiode. 1998 var det siste året i det femårige prosjektet og det er utarbeidet en egen evalueringsrapport. Deltakerne i NORDLES var positive til å fortsette samarbeidet også etter at prosjektet formelt er avsluttet og det har vært svært nyttig å ha en nordisk nettverk å trekke veksler på når det har vært behov for informasjon, kontakter m.m.

Samarbeidet innen NORDLES har endret seg gjennom årene og de nordiske kontaktene som ble etablert i NORDLES er nå trukket inn i arbeidet med å utvikle TRAS på nordisk basis. For 2005 planlegges det en nordisk konferanse om tidlig språkutvikling.

Ansvarlig for arbeidet med NORDLES ved SLF har vært Ragnar Gees Solheim.

6.5. Annet faglig samarbeid

Bjørn Ellertsen

Samarbeid med Rehabiliteringstjenesten Østerlide vedrørende utveksling av tjenester, faglig kompetanseoppbygging i form av kasus-møter og mulig prosjekt vedrørende barn med lav fødselsvekt. Ett av spørsmålene som har vært drøftet, er nevropsykologisk utredning av barn som undersøkes ved SLF. Østerlide har komplett laboratorium og testtekniker.

Der har vært fortløpende kontakt og faglig samarbeid med flere forskere ved IBMP, UiB. Deltakelse i prosjektledelsen ved SAMTAK-prosjektet Ressursuker i første klasse i Vesterålen og Lødingen.

Nina Nøttaasen Gabrielsen

Samarbeid med Eigersund kommune om Prosjekt Språktråden. Deltaking i utvalg som utarbeidet plan for temaet spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen.

Sigrun Hodne

Medlem i prosjektgruppen for *Sentrum for feministisk teori, kvinne- og kjønnsforskning* (<http://www1.his.no/prosjekt/femforsk/Om%20prosjektet.htm>). Har fram til oktober hatt aktive roller i styret av Forskningskaféen og i *Sentrum's* Studiesirkel. Fra 01.oktober – 31.desember 2004 har hun som prosjektkoordinator i 25% stilling, ansvar for å utarbeide en modell for varig drift av *Sentrum for feministisk teori, kvinne- og kjønnsforskning* ved UiS.

Ann Mari Knivsberg

Samarbeid med dr. med. Karl-L. Reichelt, UiO, forskere ved Autism Research Unit, University of Sunderland og forskere ved Center for Autisme, København om skandinavisk/britisk prosjekt om autisme/Asperger syndrom.

Ragnar Gees Solheim

Prosjektansvarlig for den norske delen av PIRLS 2006. PIRLS 2006 kartlegger leseferdighet i 4. klasse i 45 land.
Medlem av Questionnaire Development Group i PIRLS 2006

Ragnar Thygesen

Medlem av rådgivningsgruppe (grunnleggende ferdigheter) for gruppene som utarbeider nye læreplaner for skoleverket.
Informasjonsvirksomhet på ulike måter (foredrag, møter, seminarer osv.) om arbeidet med å utvikle nasjonale prøver.
Medlem i koordineringsgruppe for de nasjonale prøvene i lesing, skriving, engelsk og matematikk.

Åse Kari Hansen Wagner

Vurderingskomitearbeid diverse timer (3 stillinger i Lesevitenskap)
Arrangering av nordisk symposium om stadir-navn (sammen med Inge Særheim og Per Henning Uppstad) på Utstein kloster 7.-9. mai.
Invitert foredrag om PIRLS og minoritetsspråklige elever i anledning møte for skolelederne i Oslo (møtet var kalt "Kvalitet i skolen: Fokus på minoritetsspråklige").
Deltaking (som representant for faglig ansatte ved det humanistiske fakultetet) på NOKUT-møtene (2 forberedelsesmøter + hovedmøtet)
Foredrag om PIRLS og minoritetsspråklige elever ved Internasjonalt hus, 12. mai.

6.6. Medlemsskap i råd, utvalg og komiteer utenom senteret

Ingolv Austad

Medlem av referansegruppe for PISA, CIVIC og PIRLS-prosjektene
Medlem av The International Reading Association
Medlem av Norsk forening for leseopplæring
Medlem av AMU ved HiS fram til august 2004
Leder av innstillingsutvalget for tilsetting av ny dekan ved UiS 2004-2005
Liv Engen

Medlem av rådgivningsgruppe (grunnleggende ferdigheter) for gruppene som utarbeider nye læreplaner for skoleverket.
Medlem av prosjektgruppe på Bredtvet kompetansesenter som utarbeider plan for kompetanseutvikling på området språkutvikling innen rammen av Gi rom for lesing!

Bjørn Ellertsen

Medlem og tidligere leder av Testpolitisk Utvalg i Norsk Psykologforening.
Medlem og tidligere styremedlem i International Neuropsychological Association.

Egil Gabrielsen

varamedlem til Høgskolens styre i perioden 2003 – 2007
Medlem av Fakultetsrådet ved HUM i perioden 2003 – 2007
Nestleder i Forskerforbundet ved HiS til 31.07.04
Medlem av nasjonal ressursgruppe for GLSM
Medlem av mastergradsutvalget i spesialpedagogikk
Medlem av nasjonal fagplangruppe for studieenheten "Leseutvikling, litteraturformidling og skolebibliotek".
Institusjonsansvarlig og medlem av skikkethetsnemnden ved HiS
Ansvarlig for 4 kurs på HiS + en nasjonal samling for institusjonsansvarlige i Trondheim
Tillitsvalgt/kontaktperson for Forskerforbundet ved Lesesenteret
Seminar Norsk Språkråd 12.02, Lysebu Oslo
Medlem av Samarbeidsforum med VOX.
UFDs styringsgruppe for ALL-prosjektet.

Leif Måsvær

Deltar i arbeidsgruppen som jobber med redesign av nettsidene i forbindelse med omleggingen til Universitetet i Stavanger.

Marit Petersen Oftedal

Hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet ved HiS

Ann Mari Knivsberg

Medlem i høgskolens bibliotekutvalg.
Medlem av Medical Science Monitor's International Reviewers Panel (IRP).

Stefan Samuelsson

Styremedlem i Svenska dyslexistiftelsen
Ansvarlig for det nasjonale nettverket for forskning om lese- og skrivevansker i Sverige

Ragnar Gees Solheim

Medlem referansegruppen for analysepublikasjonen (Statistisk Sentralbyrå)
Leder av programkomiteen for VIII World Congress on the Inclusion of Children With Disabilities. Konferansen ble arrangert i Stavanger i juni 2004 og det deltok over 400 personer fra 42 land
Varamedlem i fakultetsrådet ved Det humanistiske fakultet 2004-2007

6.8. Internasjonalt samarbeid

Ragnar Gees Solheim

har vært prosjektansvarlig for den norske delen av PIRLS 2001 og 2006.

Stefan Samuelsson

Samarbeider med forskere ved Linköpings universitetssjukhus og Karolinska sjukhuset og S:t Eriks ögonsjukhus i Stockholm i et longitudinelt prosjekt som sikter mot å følge opp barn med svært lave fødselsvekter

Samarbeider med prof. Richard Olson (The Colorado Learning Disabilities Research Center) og prof. Brian Byrne (The University of New England in Australia) i et longitudinelt tvillingprosjekt.

Samarbeider med prof. Karin Taube vid Mitthögskolan i Härnösand i et prosjekt som sikter mot å styrke forskningen omkring lesing och skrivning ved Linköpings universitet og Mitthögskolan.

Finn Egil Tønnessen

har vært National Research Coordinator for PIRLS 2001 og 2006

6.8. Deltaking på nasjonale og internasjonale møter og konferanser med presentasjon

Dato:	21.1.
Konferanse	Fagseminar, HiS
Presentasjon	Kva måler vi med ScriptLog?
Foreleser(e)	Per Henning Uppstad
Dato:	27.1.
Konferanse	Fagmøte hos DSM. Delft, Nederland. Arrangør: DSM.
Presentasjon	Dietary intervention in autistic syndromes.
Foreleser(e)	Ann-Mari Knivsberg
Dato:	juni
Konferanse	Paper presented at the Society for the Scientific Studies of Reading in Amsterdam.
Presentasjon	Longitudinal phenotypic and genetic analyses of pre-reading and early reading skills from preschool through second grade.
Foreleser(e)	Olson, R. K., Byrne, B., Samuelsson, S., Corley, R., DeFries, J., Wadsworth, S., Willcutt, E., Quain, P.
Dato:	juni
Konferanse	Paper presented at the Society for the Scientific Studies of Reading in Amsterdam.
Presentasjon	Genetic and environmental influences on reading related cognitive skills in preschool children: A comparison between three twin samples.
Foreleser(e)	Samuelsson, S., Byrne, B., & Olson, R. K.

- Dato: 31.8.
 Konferanse Fagmøte for personale ved Psykologisk institutt ved Åbo Universitet og Lesesenteret, Åbo, Finland.
 Presentasjon The Sola project: A follow-up study of reading development from grade 2 to 4 with 310 students.
 Foreleser(e) Marit Petersen Oftedal
- Dato: august
 Konferanse 8th Australian twin registry conference, Perth, Australia.
 Presentasjon Longitudinal twin study of literacy and language-Recent results and implications
 Foreleser(e) Byrne, B., Quain, P., Olson, R., Wadsworth, S., Corely, R., Willcutt, E., DeFries, J., & Samuelsson, S.
- Dato: 1.9.
 Konferanse Fagmøte for personale ved Niilo Mäki Institute og Lesesenteret, Jyväskylä, Finland. Arrangør: Niilo Mäki Institute og Lesesenteret.
 Presentasjon Dyslexia and comorbidity
 Foreleser(e) Ann-Mari Knivsberg
- Dato: 15.9.
 Konferanse Seminar med Sandra Harding (professor ved University of California, Los Angeles (UCLA))
 Presentasjon Ordstyrer, samt faglig og organisatorisk ansvar
 Foreleser(e) Sigrun Hodne
- Dato: 19.9.
 Konferanse Konferanse "World Autism Herning 2004". Herning, Danmark
 Presentasjon Two studies of dietary intervention in autistic syndromes
 Foreleser(e) Ann-Mari Knivsberg
- Dato: 20.9.
 Konferanse 9th International Conference of the EARLI, Special Interest Group in Writing, Geneve, 20. – 22. September
 Presentasjon Symposium A1, Digital tools for writing research – part 1
 ScriptLog – a tool for analyzing online writing
 Foreleser(e) Sven Strömquist & Per Henning Uppstad
- Dato: 21.9.
 Konferanse 9th International Conference of the EARLI, Special Interest Group in Writing, Geneve, 20. – 22. September
 Presentasjon Digital tools for writing research – part 2
 Keystroke logging and eyetracking: a successful combination
 Foreleser(e) Victoria Johansson, Bodil Andersson, Johan Dahl, Kenneth Holmqvist, Jana Holsanova, Henrik Karlsson, Sven Strömquist, Sylvia & Åsa Wengelin

- Dato: 22.9.
 Konferanse 9th International Conference of the EARLI, Special Interest Group in Writing, Geneve, 20. – 22. September
 Presentasjon Poster session II, Digital environments for writing
 Writing stories from pictures: does color make any difference?
 Foreleser(e) Rui Alves, Sao-Luis Castro & Sven Strömqvist
- Dato: 22.9.
 Konferanse 9th International Conference of the EARLI, Special Interest Group in Writing, Geneve, 20. – 22. September
 Presentasjon Posterpresentasjon “Norway’s National Assessment of Writing Proficiency”
 Foreleser(e) Ragnar Thygesen
- Dato: 22.9.
 Konferanse 9th International Conference of the EARLI, Special Interest Group in Writing, Geneve, 20. – 22. September
 Presentasjon Poster: Spelling – Strategy or skill? Publisert abstract i: Writing 2004 Proceedings, Linda Allal and Joaquim Dolz (Eds.) 2005
 Foreleser(e) Oddny Judith Solheim og Per Henning Uppstad
- Dato: 24.9.
 Konferanse Forskningsdagene 2004, Sting nere
 Presentasjon Veit me egentleg kva lesing og skriving er? (populærvitenskapelig foredrag)
 Foreleser(e) Per Henning Uppstad
- Dato: september
 Konferanse European Society for paediatric research in Stockhom.
 Presentasjon Growth, motor skills and intellectual development in very low birthweight children: An investigation at 9 and 15 years of age.
 Foreleser(e) Gäddlin, P-O., Finnström, O., Johansson, L., Leijon, I., & Samuelsson, S.
- Dato: 30.10
 Konferanse Seminar: Helseproblemer forårsaket av gluten. Bergen. Arrangør: PIF Hordaland.
 Presentasjon Gluten- og kaseinfri diett for barn med autistiske syndrom
 Foreleser(e) Ann-Mari Knivsberg
- Dato: 25.-26.10
 Konferanse Feminist perspectives to the traditions of human studies
 A Research Seminar in Humanist Women’s Studies
 Presentasjon En diskusjon av det psykotiske selv’et i Thomas Fuchs artikkel
 ”Disembodied minds: Pathologies of body awareness and body action”.
 Foreleser(e) Sigrun Hodne

- Dato: 4.-6.11.
 Konferanse Association for Educational Assessment – Europe
 5th Annual Conference
 Assessment and Culture: Tradition or Innovation.
 Budapest, Ungarn
- Presentasjon Paperpresentasjon: "National Assessment on the Basic Skills:
 Experiences from The United Kingdom and Scandinavia"
- Foreleser(e) Ragnar Thygesen
- Dato: 4.-6.11.
 Konferanse Association for Educational Assessment – Europe
 5th Annual Conference
 Assessment and Culture: Tradition or Innovation.
 Budapest, Ungarn
- Presentasjon National assessment in reading - Norwegian Experiences
 Del av sesjonen: National Assessment in Basic Skills: Experiences from
 the United Kingdom and Scandinavia. (På grunn av sykdom ble
 presentasjonen avlyst, men innlegget ble utarbeidet.)
- Foreleser(e) Oddny Judith Solheim
- Dato: 11.-12.11.
 Konferanse "Tactile reading, tactile understanding", Stockholm 11.-12.11.
 Presentasjon Reading Braille in real time – report from a research project
 Foreleser(e) Björn Breidegaard, Kerstin Fellenius, Sven Strömqvist
- Dato: 11.-12.11.
 Konferanse "Tactile reading, tactile understanding", Stockholm 11.-12.11.
 Presentasjon *Language by ear, eye, and touch: cognitive and communicative
 consequences of language and modality*
- Foreleser(e) Sven Strömqvist, Kenneth Holmqvist, Yvonne Eriksson
- Dato: 19.11.
 Konferanse Språkforum, HiS
 Presentasjon Kva er lesing?
 Foreleser(e) Oddny Judith Solheim og Per Henning Uppstad
- Dato: 3.12.
 Konferanse Språkforum, HiS
 Presentasjon Refleksjonar kring fonemet
 Foreleser(e) Per henning Uppstad
- Dato: 26.11.
 Konferanse Open fagdag
 Presentasjon Nye spor i skriveforskinga
 Foreleser(e) Per Henning Uppstad
- Dato: 26.11.
 Konferanse Åpen fagdag
 Presentasjon Nasjonale prøver i lesing.
 - en presentasjon av hvilket syn på lesing som ligger til grunn for de

nasjonale prøvene i lesing og refleksjoner rundt utfordringer ved å lage leseprøver
Foreleser(e) Oddny Judith Solheim

6.10. Deltaking på nasjonale og internasjonale konferanser og møter uten presentasjon

Dato: 12.3.
Konferanse Konferanse om ALL-prosjektet, OECD, Paris
Deltaker(e) Egil Gabrielsen

Dato: mars
Konferanse PIRLS 2nd NRC møte i Bratislava
Deltaker(e) Ragnar Gees Solheim

Dato: 1.-6-5.
Konferanse APA (The American Psychiatric Association) Annual Meeting, New York
Deltaker(e) Sigrun Hodne

Dato: august
Konferanse Nordisk TRAS konferanse i København
Deltaker(e) Ragnar Gees Solheim

Dato: 29.8.-2.9.
Konferanse Studiereise til Åbo, Jyväskylä og Helsingfors, Finland
Deltaker(e) 15 medarbeidere fra Lesesenteret

Dato: 4.-5.10
Konferanse "Sign off meeting" for ALL-prosjektet i Ottawa, Canada
Deltaker(e) Egil Gabrielsen

Dato: Oktober
Konferanse Data Processing Seminar (PIRLS), DPC, i Hamburg
Deltaker(e) Ragnar Gees Solheim

6.11. Intern kompetanseheving

Dato: 10.-11.2; 26.-27.4
Kurs Leiter R, Sandnes PPT
Deltaker(e) Anne Brit Andreassen, Anne Elisabeth Dahle, Nina Gabrielsen

Dato: 13.10
Kurs Presentasjon av nytt videomateriell, Hamar
Deltaker(e) Nina Gabrielsen

Dato: 14.-16.10
Kurs Dynamiske arbeidsmåter, Bredtvet kompetansesenter
Deltaker(e) Anne Brit Andreassen, Anne Elisabeth Dahle, Nina Gabrielsen, Irene Hellum

Dato: 21.og 27.10
Kurs Grunnopplæring i arbeidsmiljø, HiS
Deltaker(e) Nina Gabrielsen

6.12. Informasjon

Etablering av kommunikasjonsgruppe

Fra 1.9.2004 ble Leif Måsvær ansatt som kommunikasjonskonsulent på Lesesenteret.

Det er nedsatt en egen kommunikasjonsgruppe på Lesesenteret bestående av ledelsen, Jostein Tollaksen og Leif Måsvær. Arbeidet med informasjon og kommunikasjon på Lesesenteret koordineres av denne gruppen.

Arbeid med nytt nettsted for Lesesenteret.

Kommunikasjonsgruppen har jobbet fram en grundig kravspesifikasjon til det nye nettstedet www.lesesenteret.no. Det nye nettstedet blir lansert 1.1.2005.

Logo og grafisk profil

Lesesenteret har fått utarbeidet en egen logo og grafisk profil til bruk på presentasjonsmateriell ved siden av UiS-logo. Logoen er ennå ikke tatt i bruk.

SLF-info

SLF-info er et informasjonsblad fra Lesesenteret som produseres i papir- og nettutgave to ganger per år. Det inneholdende en kort fagartikkel, forskningsnytt og praktiske opplysninger om nye bøker, testmateriell, konferanser osv. Redaksjonsansvarlige er: Ann-Mari Knivsberg og Jostein Tollaksen.

Høgskolens Spespedtorg

Dette er en webside som gir informasjon om ulike temaer innen og relatert til spesialpedagogikk. Ansvarlige for siden er representanter fra Senter for atferdsforskning, Humanistisk avdeling, Avdeling for lærerutdanning, Senter for leseforskning og høgskolens informasjonsavdeling. Det har vært lite aktivitet i 2004. Redaksjonsansvarlig for SLF: Leif Måsvær

DEL III. ØKONOMI OG PERSONALE

7. REGNSKAPSOVERSIKT 2004

7.1. Ordinær tildeling

	<i>Inntekter</i>	<i>Utgifter</i>
Tildeling UIS	8 159 900,00	
Inntekter kurs/kompendier	488 976,60	
Andre driftsinntekter/refusjoner	824 339,96	
Ubenyttede midler pr. 31.12.03	2 354 132,34	
Lønnsutgifter		8 030 397,82
Driftskostnader		1 257 996,83
Inndratt overskudd 2003		300 000,00
Totalt	11 827 348,90	9 588 394,65
<i>RESULTAT 2004</i>	<i>2 238 954,25</i>	

Kommentar:

Resultatet omfatter akkumulerte midler fra flere år tilbake. Lesesenteret har planlagt bruken av disse midlene innenfor den langsiktige planen for 2005-2008. Senteret har bl.a. fått opprettet 2 professor II-stillinger i tillegg til de vi har fått finansiert med midler fra universitetsfondet. Senteret finansierer også 1,4 universitetslektorstillinger i 2005 med grunnlag i akkumulerte midler.

7.2. Tildeling § 18-tiltaket

	<i>Inntekter</i>	<i>Utgifter</i>
Inntekter UFD	6 000 000,00	
Lønnsutgifter		992 288,09
Driftskostnader		263 540,32
Infrastruktur UiS		1 000 000,00
Totalt	6 000 000,00	2 255 828,41
<i>RESULTAT 2004</i>	<i>3 744 171,59</i>	

Kommentar:

Resultatet skyldes at vi ikke fikk tilsatt folk i ledige stillinger før i september 2004. De ledige midlene vil i alt vesentlig bli brukt til styrking av driftsbudsjettet i henhold til oppgaver som er beskrevet i årsplanen for 2005. Det mest omfattende tiltaket er utgivelsen av en skriftserie (10 hefter i alt). Noen hefter vil komme i 2005, og resten i de

påfølgende årene. Det avsettes 1.6. mill til dette formålet. Det avsettes videre 05 mill. til en lesekonferanse i 2005/2006.

7.3. Universitetsfondet

	<i>Inntekter</i>	<i>Utgifter</i>
Saldo pr. 31.12.03	2 962 775,23	
Prosjektjustering	848 250,00	
Lønnsutgifter		1 625 710,13
Driftskostnader		246 926,97
Totalt	3 811 025,23	1 872 637,10
<i>RESULTAT 2004</i>	<i>1 938 388,13</i>	

Kommentar:

De midlene som gjenstår, vil bli brukt til videreføring av prosjektene i 2005.

7.4. Eksternt finansierte oppdrag

	<i>Inntekter</i>	<i>Utgifter</i>
Saldo pr. 31.12.03	9 463 162,90	
Inntekter 2004	7 864 906,97	
Lønnsutgifter		1 633 938,79
Driftskostnader		5 111 146,69
Totalt	17 328 069,87	6 745 085,48
<i>RESULTAT 2004</i>	<i>10 582 984,39</i>	

Kommentar:

De ubenyttede midlene brukes til videreføring av prosjektene i 2005. Det dreier seg for en stor del om langsiktige prosjekter som har blitt tildelt midler over flere år.

8. PERSONALSITUASJONEN

Senteret hadde pr. 31.12 2004 22 faste stillinger. I tillegg deler senteret en professorstilling med Institutt for allmennlærerutdanning og spesialpedagogikk. Senteret har 3 treårige stillinger som professor II. Midlene til en av disse stillingene har blitt tilført høgskolen fra universitetsmidlene. En stilling er finansiert av Hå kommune. I tillegg til de stillingene har senteret hatt 2 stillinger knyttet til eksternt finansierte prosjekt.

8.1. Fordeling av stillinger

Følgende personer var knyttet til senteret i 2004:

Faste faglige stillinger:

Professor	Stefan Samuelsson
Professor	Victor Van Daal (Førsteamanuensis fra 1.9. til 31.12, deretter professor.)
Professor	Ragnar Thygesen (fra 1.8.)
Professor	Bjørn Ellertsen (30%)
Professor	Ann-Mari Knivsberg (postdoktor fram til 20.12., deretter professor) Vikar: Irene Hellum
Førsteamanuensis	Liv Engen
Førsteamanuensis	Marit Petersen Oftedal (områdeleder for spes.ped, halvt vikarstipend)
Førsteamanuensis	Åse Kari Hansen Wagner (vikarstipend fra 1.8.) Vikar: Marit Vik (fra 1.9.)
Høgskolelektor	Anne Brit Andreassen
Høgskolelektor	Anne Elisabeth Dahle
Høgskolelektor	Nina N. Gabrielsen
Høgskolelektor	Astrid Skaathun (doktorgradsstipendiat fram til 31.7.). Vikar fram til 31.7.: Tone Sørvoll
Høgskolelektor	Trude Hoel (fra 1.9.)
Høgskolelektor	Lise Helgevold (fra 1.9.)
Høgskolelektor	Anne Håland (fra 1.9.)

Faste faglige stillinger med annen administrativ tilknytning:

Professor	Finn Egil Tønnessen (tilknyttet Avd. for lærerutdanning, og til SLF i forskningsdelen av stillingen (50%))
-----------	--

Faste lederstillinger med faglige oppgaver:

Senterleder/underdirektør	Ingolv Austad
Avdelingsleder	Ragnar Gees Solheim (områdeleder for §18-tiltaket). Stedfortredende senterleder

Faste kontorstillinger:

Seniorkonsulent	Jostein Tollaksen
Kommunikasjonskonsulent	Leif Måsvær (fra 1.9.)
Konsulent	Ellen Rafos
Førstesekretær	Astri Engelsgjerd

Tidsavgrensede faglige stillinger:

Professor II	Pekka Niemi (Hovedstilling ved Universitetet i Åbo)
Professor II	Sven Strömqvist (Hovedstilling ved Universitetet i Lund)
Professor II	Bjørn Ellertsen (20% knyttet til Hå-prosjektet)
Professor II	Carsten Elbro (Hovedstilling ved Universitetet i København)

Faglige oppdragsstillinger:

Førsteamanuensis	Egil Gabrielsen (ALL-prosjektet) fast tilknyttet SLF
Førsteamanuensis	Atle Skaftun (20% tilknyttet Nasjonale prøver i lesing)
Høgskolelektor	Oddny Judith Solheim (20% tilknyttet Nasjonale prøver i lesing)

Administrative oppdragsstillinger:

Forskningsassistent:	Bjarte Furnes (tilknyttet Tvillingprosjektet)
----------------------	---

Stipendiatstillinger

Doktorgradsstipendiat	Oddny Judith Solheim
Rekrutteringsstipendiat	Per Henning Uppstad
Doktorgradsstipendiat	Astrid Skaathun (fram til 31.7)
Doktorgradsstipendiat	Sigrun Hodne

8.2. Sykefravær

Senteret har hatt noe sykefravær i 2003, både korttids- og langtidssykefravær. Det er vanskelig å si om dette fraværet er arbeidsrelatert.

8.3. Kompetanseutvikling

De tilsatte har deltatt på kurs og konferanser i eller utenom høgskolen ut fra behov og interesse. Senteret har dekket kursavgift, reise og opphold i slike tilfeller. (Jfr. 6.11.)

9. RÅD OG UTVALG

9.1. Råd for Lesesenteret

Ikke opprettet i 2004

9.2. Interne samarbeidsorgan

Det har vært holdt møter mellom senterleder og kontaktpersonene for tjenestemannsorganisasjonene. Det er avsatt en timeressurs for de faglige kontaktpersonene.

9.3. HMS-utvalg

Det er etablert et eget HMS-utvalg for Lesesenteret. Utvalget består av senterleder, verneombud, varaverneombud og to representanter for de tilsatte.

DEL IV. RESULTATRAPPORTERING OG BEHOVSVURDERING

10. Måloppnåelse i forhold til Årsplan for 2004

Målområde A: FOU-arbeid

Senteret har i det store og hele nådd de målene som var satt i årsplan for 2004. Aktiviteten har vært svært omfattende. I tillegg til senterets faste medarbeidere, har eksterne oppdrag gjort at vi har kunnet tilsette flere fagpersoner i oppdragsstillinger. Dessuten har vi hatt 4 professor II-stillinger. Vi har også kunnet bokføre 50% av en professorstilling, som er organisatorisk tilknyttet et annet institutt ved høgskolen. Antallet publiseringer forteller likevel at aktiviteten er noe mindre enn tidligere år..

Målområde B: Kurs og konferanser

Senteret har brukt om lag 2 årsverk til kurs, slik det var forutsatt i årsplanen. I 2004 har senteret ført videre opplegget med kursrekker, som har vært arrangert på ulike steder i landet. Dette har gjort at omfanget av kurs og konferanser har vært stort. Gjennomføring av åpningskonferanse og regionale inspirasjonskonferanser i forbindelse med *Gi rom for lesing1* har vært ressurskrevende. Disse konferansene ble gjennomført før senteret fikk økt bemanning høsten 2004.

Målområde C: Diagnostisering og rådgiving

Omfanget av denne tjenesten har vært noe mindre enn forutsatt i årsplanen. Det er ikke noen omfattende ventelister ved utgangen av året. Det er gjennomført en grunnleggende revisjon av prosedyrene i forbindelse med diagnostisering.

Målområde D: Undervisning og veiledning

Senteret har deltatt i undervisning ved Det humanistiske fakultet. Omfanget har vært om lag som forutsatt i årsplanen for 2004. Denne delen av virksomheten antas å øke i årene framover. Særlig gjelder det omfanget av veiledning, som har økt betrakelig etter gjennomføringen av kvalitetsreformen. Senteret har nå et omfang av 2 årsverk til undervisning i høgskolen.

DEL V. PUBLIKASJONER

Publisert i 2004

Elbro, C., & Scarborough, H. S. (2004). Early identification. In P. Bryant & T. Nunes (Eds.), *Handbook of Children's Literacy* (pp. 339-359). Dordrecht: Kluwer.

Elbro, C., & Scarborough, H. S. (2004). Early intervention. In P. Bryant & T. Nunes (Eds.), *Handbook of Children's Literacy* (pp. 361-381). Dordrecht: Kluwer.

Elbro, C., & Petersen, D. K. (2004). Long-term effects of phoneme awareness and letter name training. An intervention study with children at risk of dyslexia. *Journal of Educational Psychology*, 96(4).

Elbro, C. (2004). *Forsøg med læsning*. København: Gyldendal (103 sider).

Elbro, C. (2004). Irriterende stavfejl. *Mål og Mæle*, 27(3), 20-27.

Elbro, C. (2004). *Läsning och läsundervisning* (svensk oversættelse af Elbro, Læsning og læseundervisning. 2001). Stockholm: Liber (239 sider).

Elbro, C. (2004). *Læse- og stavfærdigheder i 1. g og 1. hf – og deres sammenhænge med gennemførelse og resultater i de almengymnasiale uddannelser*. København: Københavns Universitet og Undervisningsministeriet.

Elbro, C. (2004). Dysleksi. In J. Bøgeskov & K. Ellemann (Eds.), *Hjernen og sprog* (pp. 40-50). København: Hjerneforum.

Ellis, N.C., Natsume, M., Stavropoulou, K., Hoxhallari, L., Van Daal, V., Polyzoe, N., Tsipa, M-L., Petalas, M. (2004). The effects of orthographic depth on learning to read alphabetic, syllabic and logographic scripts. *Reading Research Quarterly*, 39, no. 4, 438-468..

Espenakk, U., Frost, J., Færevaaag, M.K, Grove, H., Løge, I.K., Solheim, R.G. og Wagner, Å.K.H (2004). *TRAS – tidlig registrering av språkutveckling* (svensk utgave), Specialpædagogisk Forlag, Herning

Gabrielsen, E. (2003): "Lesekompetansen blant unge og voksne innvandrere – hvilke utfordringer står vi overfor?" *Kronikk i Verdens Gang* 21.12.03

Gabrielsen, E. (2004): "Fra lovparagraf til forskrift" I: Gabrielsen E. et al. *Skikkethetsvurdering*. Oslo; Universitetsforlaget, s. 40 – 53

Gabrielsen, E. (2004): "Forskriften om skikkethetsvurdering; hvordan fungerer den?" I: Gabrielsen E. et al. *Skikkethetsvurdering*. Oslo; Universitetsforlaget, s. 76 - 92

Gabrielsen, E. (2004): "Opprettholdes ordningen med særskilt skikkethetsvurdering?" I: Gabrielsen E. et al. *Skikkethetsvurdering*. Oslo; Universitetsforlaget, s. 199 – 205

Gabrielsen, E. (2004): *The Forward – project (Forum for Reading and Writing Difficulties Among Adults): An External Evaluation. A project supported by the Grundtvig 4 action of the EU Socrates Program*. Oslo/Stavanger

- Hodne, S. (2004). Om å tenke feministisk. Kjønn i sentrum (red. Sigrid Bø Grønstøl). Arbeidspapir fra Høgskolen i Stavanger [135/2004]
- Hodne, S. (2004). Jeg er en annen. Feministisk teori, kvinne- og kjønnsforskning i Rogaland – Stavanger: Arkeologisk museum i Stavanger (AmS-Varia; 41)
- Knivsberg, A. M. (2004). Two studies of dietary intervention in autism. Abstract. In *World Autism Herning 2004. Congress program and abstracts*. Landsforeningen Autisme, Danmark.
- Knivsberg, A. M. (2004). Finnes det en kur mot autisme? Hva vet vi i dag? Kronikk. *Rogalands Avis*, 17. desember.
- Leppänen, U., Niemi, P., Aunola, K. & Nurmi, J. (2004). Development of reading skills among preschool and primary school pupils. *Reading Research Quarterly*, 39, 72 - 93.
- Niemi, P. & Poskiparta, E. (2004). Gränsöverskridande samarbete mellan psykologer och pedagoger: Centrum för inlärningsforskning vid Åbo universitet. *Svenska Dyslexitidskriften*, 2004, Nr. 4, s. 5-9.
- Nummenmaa, L. & Niemi, P. (2004). Inducing affective states with success-failure manipulations: A meta-analysis. *Emotion*, 4, 207–214.
- Oftedal, M. P. & Dahle, A. E. (2004). Intensivt treningsopplegg for svake lesere gir effekt! *SLF-info*, nr. 1, side 5-6. Høgskolen i Stavanger: Lesesenteret.
- Oftedal, M. P. & Dahle, A. E. (2004). *Leseutvikling og leseferdighet i 4. klasse med fokus på effektiv trening for svake lesere*. Forskningsrapport fra Solaprojektet III, 2003-2004. Høgskolen i Stavanger: Lesesenteret (www.lesesenteret.no).
- Reichelt, K. L. & Knivsberg, A. M. (2004). Diet is useful in some autistic children. In *7th International Autism Europe Congress Proceedings (pp. 198-200)*. Lisboa: Autism Europe.
- Reichelt, K. L., Knivsberg, A. M., Nødland, M. (2004) Autistiske syndromers patofysiologi, effekt av diett og implikasjoner. *Impuls. Tidskrift for psykologi*, 58 (3), 134-141.
- Samuelsson, S., Lundberg, I., & Herkner, B. (2004). ADHD and reading disability in male adults – is there a connection? *Journal of Learning Disabilities*, 37, 155-168.
- Silvén, M., Poskiparta, E. & Niemi, P. (2004). The odds of becoming a preschool reader. *Journal of Educational Psychology*, 96, 152-164.
- Solheim, R.G. (2004): "Inkludering av funksjonshemmede." Artikkel i *Rogalands Avis* 04.06.2004
- Solheim, R.G. (2004): "De nasjonale prøvene i lesing og skriving." Artikkel i *Rogalands Avis* 21.10.2004

- Solheim, R.G., Tønnessen, F.E., (2004): "Hvorfor leser klasser så forskjellig? (Del 1). SLF-nytt, 1, 2004
- Solheim, R.G., Tønnessen, F.E., (2004): "Hvorfor leser klasser så forskjellig? (Del 2). SLF-nytt, 2, 2004
- Strömqvist, S. (2004) Olika språk – olika berättelser? Om kognitiva och kommunikativa konsekvenser av språklig mångfald. In Å. Bergren, S. Arvidsson and A.-M. Hållans (Eds.) *Minne och myt*. Nordic Academic Press, 11-21.
- Strömqvist, S. (2004) A picture of linguistic diversity. In Y Eriksson and K. Holmqvist (Eds.) *Language and visualization*, Lund University Cognitive Studies 119, 7-30.
- Strömqvist, S., Nordqvist, Å. and Wengelin, Å. (2004) Writing the frog-story: developmental and cross-modal perspectives. In S. Strömqvist and L. Verhoeven (eds.). *Relating events in narrative – typological and contextual perspectives*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 359-394.
- Strömqvist, S. and L. Verhoeven (eds.). (2004) *Relating events in narrative – typological and contextual perspectives*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers
- Strömqvist, S. and Verhoeven, L. (2004) In S. Strömqvist and L. Verhoeven (eds.). *Typological and contextual perspectives on narrative development*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 3-14.
- Thygesen, R. (2004). Om de nasjonale prøvene i skrivning, SLF-info, nr 1, 3-4.
- Uppstad, P.H. (2004). Kva er skrivning? Tankar frå konferansen SiG-Writing 2004, Genève 20. - 22. sept. SLF-info
- Uppstad, P.H. (2004). Om elefantar i lese- og skrivevitskapen. Kronikk i Stavanger Aftenblad
- Uppstad, P.H. (2004). Frå forteljingar om det sjølvagte til vidsynt språkvitskap. Melding av boka Språkmøte - ei innføring i sosiolingvistik. Norsk læraren.
- Wagner, Å.K.H. (2004). *Hvordan leser minoritetsspråklige elever i Norge?* Kortrapport PIRLS levert Læringscenteret juni 2004.
- Wagner, Å.K.H. (2004). *Hvordan leser minoritetsspråklige elever i Norge? En studie av minoritetsspråklige og majoritetsspråklige 10-åringers leseresultater og bakgrunnsfaktorer i den norske delen av PIRLS 2001*. Stavanger: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning. 135 sider.
- Wagner, Å.K.H. (2004). Les noms de lieux issus de l'implantation scandinave : le cas des noms en -tuit. *Les fondations scandinaves en Occident*. Publications du CRAHM, 2004.
- Wagner, Å.K.H. (2004). Språk og lesing: Arv er langt fra alt! *Verdens Barns medlemsblad* nr. 2, 2004.

Under publisering i 2004:

Alves, R., Castro, S.L., de Sousa, L. and Strömquist, S. (in press) The cognitive cost of execution in written composition. In D. Galbraith, M. Torrance and L. Van Waes (Eds.) *Recent Developments in Writing Process Research* Vol. 1. Kluwer.

Andersson, B., Dahl, J., Holmqvist, K., Holsanova, J., Johansson, V., Karlsson, H., Strömquist, S., Tufvesson, S. and Wengelin, Å. (in press) Combining keystroke logging with eye tracking. In L. van Waes, M. Leijten and C. Neuwirth (Eds.) *Writing and Digital Media*. Kluwer.

Andreassen, A-B., Knivsberg, A-M. & Niemi, P. (submitted). Resistant learners eight months later: Energising the pupil's learning milieu by targeted counselling

Byrne, B., Olson, R., Wadsworth, S., DeFries, J. C., & Samuelsson, S. (in press). Taking the learning in learning to read seriously: Evidence from intervention and twin studies. *Scientific Studies of Reading*.

Finnilä, K., Santtila, P., Sainio, M. & Niemi, P. (in press). Connections between experience, beliefs, and self-evaluated expertise in CSA investigations. *Scandinavian Journal of Psychology*

Heber, E., & Knivsberg, A. M. IKT som hjelpemiddel for elever med lese- og skrivevansker. I T.Brøyn & J.H. Schultz (Eds.), *IKT og tilpasset opplæring – ny og revidert utgave*. (Akseptert for publisering).

Holmqvist, K., Holsanova, J., Johansson, V. and Strömquist, S. (in press) In D. Ravid and H. Bat-Zeev Shyldkrot (Eds.), *Perspectives on language and language development*. Dordrecht: Kluwer.

Iversen, S., Knivsberg, A. M., Ellertsen, B., Nødland, M., & Baade Larsen, T. Motor coordination difficulties in 6-year-old children with severe behavioural and emotional problems. (Sendt til vurdering).

Knivsberg, A. M. Autistic syndromes and the effect of dietary intervention. In K.L. Reichelt & M.L.G. Gardner (Eds.) *Brain and behaviour*. (Akseptert for publisering).

Knivsberg, A. M., Iversen, S., Nødland, M., & Reichelt, K. L. Six year old children in a "high risk programme". Behaviour, skills, and food intolerance. *Spesialpedagogikk forskningsutgave*. (Akseptert for publisering).

Knivsberg, A. M. & Reichelt, K. L. Autistic syndromes and diet: A single blind study. In F. Columbus (Ed.) *Progress in Autism Research*. New York: Nova Science Publishers. (Akseptert for publisering).

Knivsberg, A. M, Reichelt, K. L., & Nødland, M. A case story of dietary intervention in autism. In Conference proceedings *In this together*. Sunderland: University of Sunderland and Autism North Ltd.

Lepola, J., Poskiparta, E., Laakkonen, E. & Niemi, P. Developmental interaction of phonological and motivational processes and naming speed in predicting word recognition in grade 1. *Scientific Studies of Reading* (in revision).

Ragnarsdóttir, H. and Strömquist, S. (in press) The development of generic *maDur/man* for the construction of discourse stance in Icelandic and Swedish. *Journal of Pragmatics*.

Samuelsson, S., Byrne, B., Quain, P., Wadsworth, S., Corley, R., DeFries, J. C., Willcutt, E., & Olson, R. K. (in press). Environmental and Genetic Influences on Pre-Reading Skills in Australia, Scandinavia, and the United States. *Journal of Educational Psychology*.

Strömquist, S., Holmquist, K., Johansson, V., Karlsson, H. and Wengelin, Å. (in press) What key-logging can reveal about writing. in K. Sullivan and E. Lindgren (Eds.), *Computer key-stroke logging and writing: methods and applications*. Kluwer.

Thygesen, R. Bokkapittel om Nasjonal prøver i skrivning (akseptert for publisering)

Uppstad, P.H. og Wagner, Å.K.H. (in press). Approaching the skill of writing : How to balance the focus on end product and on-line measures. *Writing and Digital Media* (red. Luuk

Van Waes, Mariëlle Leijten & Chris Neuwirth). *Studies in Writing Series*. Kluwer Academic Publishers. Printed in the Netherlands.

Wengelin, Å. and Strömquist, S. (in press) Text-writing development viewed through on-line pausing in Swedish. In R. Berman (ed.) *Language Development across Childhood and Adolescence: Psycholinguistic and Crosslinguistic Perspectives*, Trends in Language Acquisition TILAR series, Volume 3, Amsterdam: John Benjamins.

Wagner, Å.K.H. og Uppstad, P.H. (in press). Bilingual Literacy : Narrative Performance in Bilingual Students. *Proceedings of the 4th International Symposium on Bilingualism*, April/May 2003, Tempe, Arizona.

VEDLEGG:

OVERSIKT OVER KURS OG KONFERANSER 2003

A: Regionale Inspirasjonskonferanser

Dato: 16.-17.02.04
Tema: Åpningskonferanse for Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning
Sted: Stavanger
Timetall: 12
Deltakertall: Ca 115
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ingolv Austad, Ellen Sundt, Astrid Søggen, Svein Helgesen, Ragnar Gees Solheim, helge Ole Bergesen, Ivar Langen, Carsten Elbro, Per Olav Kaldestad, Marareth Sandvik, Svein Egil Omdal, Jostein Osnes
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Dato: 08.-09.03.04
Tema: "Gi rom for lesing"
Sted: Grimstad
Timetall: 12
Deltakertall: Ca 280
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ellen Sundt (tidl. Læringssenteret, nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen (Rogaland fylkesbibliotek), Aslak Sira Myhre (Foreningen !les), Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Egil Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle, (alle Lesesenteret)
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Utdanningsavdelingene hos fylkesmennene i Aust- og Vest-Agder, (+ Telemark., Buskerud og Vestfold)

Dato: 09.-10.03.04
Tema: "Gi rom for lesing"
Sted: Oslo
Timetall: 12
Deltakertall: Ca. 225
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ellen Sundt (tidl. Læringssenteret, nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen (Rogaland fylkesbibliotek), Aslak Sira Myhre (Foreningen !les), Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Egil Gabrielsen, Ingolv Austad, Anne Elisabeth Dahle, (alle Lesesenteret)
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Utdanningsavdelingene hos fylkesmennene i Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus og Østfold

Dato: 10.-11.03.04
Tema: "Gi rom for lesing"
Sted: Tromsø
Timetall: 12
Deltakertall: Ca. 300
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ellen Sundt (tidl. Læringssenteret, nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen (Rogaland fylkesbibliotek), Aslak Sira Myhre (Foreningen !les), Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Egil Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle, (alle Lesesenteret)
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Utdanningsavdelingene hos fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark

Dato: 15.-16.03.04
Tema: "Gi rom for lesing"
Sted: Stjørdal
Timetall: 12
Deltakertall: Ca 360
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ellen Sundt (tidl. Læringssenteret, nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen (Rogaland fylkesbibliotek), Aslak Sira Myhre (Foreningen !les), Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Egil Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle, (alle Lesesenteret)
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Utdanningsavdelingene hos fylkesmennene i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal

Dato: 16.-17.03.04
Tema: "Gi rom for lesing"
Sted: Bergen
Timetall: 12
Deltakertall: Ca 30
Målgruppe: Lærere, skoleledere, bibliotekarer, organisasjoner og fag- og interesseforeninger.
Foreleser: Ellen Sundt (tidl. Læringssenteret, nå Utdanningsdirektoratet), Anne Liv Tønnessen (Rogaland fylkesbibliotek), Aslak Sira Myhre (Foreningen !les), Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Egil Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle, (alle Lesesenteret)
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Utdanningsavdelingene hos fylkesmennene i Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland

B: Kursrekker Lesesenteret har hatt ansvar for

Kursrekke 1: Lesing og skriving i første fase (1.- 4. kl.). Delkurs 1 (3.runde)

Dato: 20.-21.09.04
Tema: Hvem er 6-åringen? Hva gjør vi i 1. klasse og hvorfor?
Sted: Bergen
Timetall: 7 + 7
Deltakertall: 60
Målgruppe: Lærere/førskolelærere, spesialpedagoger, ansatte i PPT
Foreleser: Stefan Samuelsson, Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Kursrekke 1: Lesing og skriving i første fase (1.- 4. kl.). Delkurs 2 (3.runde)

Dato: 01.-02.11.04
Tema: Lese- og skriveopplæringen i 2. klasse
Sted: Bergen
Timetall: 7 + 7
Deltakertall: 60
Målgruppe: Lærere/førskolelærere, spesialpedagoger, ansatte i PPT
Foreleser: Liv Engen, Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Kursrekke 2: Lesing og skriving i seinere faser (5. kl. og oppover). Delkurs 1 (3.runde)

Dato: 22.-23.09.04
Tema: Krav til lesekompetanse i dagens samfunn
Sted: Bergen
Timetall: 7+7
Deltakertall: 39
Målgruppe: Lærere/førskolelærere, spesialpedagoger, ansatte i PPT
Foreleser: Ingolv Austad, Egil Gabrielsen, Liv Engen
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Kursrekke 2: Lesing og skriving i seinere faser (5. kl. og oppover). Delkurs 2 (3.runde)

Dato: 03.-04.11.04
Tema: Elever med lese- og skrivevansker
Sted: Bergen
Timetall: 7+7
Deltakertall: 41
Målgruppe: Lærere/førskolelærere, spesialpedagoger, ansatte i PPT
Foreleser: Marit Petersen Oftedal, Anne Brit Andreassen, Bjørn Ellertsen
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

C: Andre kurs senteret har hatt ansvar for

Dato: 12.01.04
Tema: Tilbakemelding etter gjennomføring av treningsopplegg for svake lesere
Sted: Sola kommune
Timetall: 2
Deltakertall: 22 lærere + PPT
Målgruppe: Lærere i Solaprojektet, PPT
Foreleser: Marit Petersen Oftedal, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Dato: 06.02.04
Tema: Informasjon om testresultater fra treningsopplegg for svake lesere og pedagogiske utfordringer
Sted: Stavanger
Timetall: 6
Deltakertall: Ca 30
Målgruppe: Lærere i Solaprojektet, PPT
Foreleser: Marit Petersen Oftedal, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Dato: 25.-26.03.04
Tema: Bruk av IKT. Begrepsutviklingsmodellen
Sted: Ullensvang
Timetall: 12
Deltakertall: 180
Målgruppe: Lærere, rektorer og PPT
Foreleser: Irene Hellum og Anne Brit Andreassen + Morten Hem
Arrangør: Hardanger/Voss kompetanseregion i samarbeid med SLF

Dato: 19.04.04
Tema: Lese med forståelse
Sted: Stavanger
Timetall: 7
Deltakertall: ca 200
Målgruppe: Lærere og rådgivere i videregående skole
Foreleser: Carol Santa, Ellen Heber og Liv Engen
Arrangør: Stiftelsen Dysleksiforskning og SLF

Dato: 08.-09.11.04
Tema: Tilpasset opplæring på begynnertrinnet med fokus på lesing og skriving
Sted: Stavanger
Timetall: 12
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Brit Andreassen, Liv Engen + Frøydis Anthonsen og Grethe Blomgren
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i samarbeid med Nylund skole, Stavanger

Dato: 27.09.04
Tema: Oppsummering av Solaprojektet. Resultater knyttet gjennomført treningsprogram for svake lesere og effektundersøkelse
Sted: Sola Strand hotell
Timetall: 2
Deltakertall: Ca 30
Målgruppe: Lærere i Solaprojektet, skolesjef, PPT
Foreleser: Marit Petersen Oftedal
Arrangør: Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning

Dato: 22.-23.11.04
Tema: Leselyst og skriveglede. Lese- og skrivevansker
Sted: Ullensvang
Timetall: 12
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere, rektorer, PPT
Foreleser: Anne Brit Andreassen, Liv Engen
Arrangør: Hardanger/Voss kompetanseregion i samarbeid med SLF

D: Kurs og konferanser som andre har hatt ansvar for:

Dato: 13.-14.01.04
Tema: Generell begynnermetodikk i 2. klasse
Sted: Kolvereid, Namdal
Timetall: 12
Deltakertall: 70
Målgruppe: 2. klasse lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: PPT for Ytre Namdal

Dato: 15.01.04
Tema: Grunnleggende forutsetninger for lesing og skriving. Forebygging av lese- og skrivevansker
Sted: Kristiansund
Timetall: 6
Deltakertall: 95
Målgruppe: Lærere på småskole- og mellomtrinnet
Foreleser: Stefan Samuelsson
Arrangør: Kristiansund opplæringscenter/Kristiansund kommune

Dato: 20.01.04
Tema: Begynneropplæring i lesing og skriving
Sted: HiS
Timetall: 3
Deltakertall: 70
Målgruppe: Lærere i Stavanger kommune
Foreleser: Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Flex/Stavanger kommune

Dato: 27.01.04
Tema: Begynneropplæring i lesing og skriving
Sted: HiS
Timetall: 3
Deltakertall: 70
Målgruppe: Lærere i Stavanger kommune
Foreleser: Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: Flex/Stavanger kommune

Dato: 27.01.04
Tema: Leseforståelse og læringsstrategier
Sted: Nittedal
Timetall: 6
Deltakertall: ca 120
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Nittedal kommune

Dato: 06.02.04
Tema: Den videre lese- og skriveopplæring
Sted: Hauge skole
Timetall: 6
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere Hauge skole
Foreleser: Irene Hellum, Tone Sørvoll
Arrangør: Sokndal kommune

Dato: 09.02.04
Tema: ScriptLog – ei ny tilnærming til skriveprosesser
Sted: Nærbø
Timetall: 3
Deltakertall: 15
Målgruppe: Lærere i Hå
Foreleser: Per Henning Uppstad, Åse Kari Hansen Wagner, Jostein Tollaksen
Arrangør: Skulekontoret i Hå/Lesesenteret

Dato: 25.-26.02.04
Tema: Den videre lese- og skriveopplæringen, Lese- og skrivevansker
Sted: Svolvær
Timetall: 12
Deltakertall: 80
Målgruppe: Lærere i Lofotenregionen
Foreleser: Nina Nøttaasen Gabrielsen, Anne Elisabeth Dahle
Arrangør: RKK Lofoten

Dato: 26.02.04
Tema: Lese- og skrivevansker. Fra teori til IKT-baserte tiltak
Sted: Gosen skole, Stavanger
Timetall: 3
Deltakertall: 35
Målgruppe: Lærere, Gosen skole
Foreleser: Ann-Mari Knivsberg og Irene Hellum
Arrangør: Gosen skole, Stavanger

Dato: 12.03.04
Tema: Den første lese- og skriveopplæringen
Sted: Egersund
Timetall: 6
Deltakertall: 20
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Brit Andreassen
Arrangør: Samfunnets skole

Dato: 22.03.04
Tema: Voksnes Lesekompetanse
Sted: Rica Royal Garden, Trondheim
Timetall: 4
Deltakertall: 45
Målgruppe: Lærere og rektorer i voksenopplæringen
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Voksenopplæringen i Trondheim

Dato: 24.03.04
Tema: Helhetstenkning i forhold til skriftspråkstimulering.
Sted: Egersund
Timetall: 4
Deltakertall: 40
Målgruppe: Førskolelærere, lærere, PPT i Dalane-regionen
Foreleser: Nina Nøttaasen Gabrielsen
Arrangør: PPT Eigersund kommune

Dato: 26.03.04
Tema: Oppfølging av kartlegging
Sted: Halden
Timetall: 7
Deltakertall: ca 60
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Fylkesmannen i Østfold

Dato: 30.03.04
Tema: Nasjonale prøver
Sted: Gardermoen
Timetall: 7
Deltakertall: 80
Målgruppe: Ekspertvurderere i 4. klasse og veiledere i bruk av de nasjonale prøvene i lesing
Foreleser: Ragnar Gees Solheim, Liv Engen, Oddny Judith Solheim, Atle Skaftun
Arrangør: Læringscenteret

Dato: 03.-04.05.04
Tema: Strategiseminar 5 fylker "Gi rom for lesing"
Sted: Drammen
Timetall: 3
Deltakertall: 30
Målgruppe: Kontaktpersoner Fylkesmannens Utdanningsavdelinger i Vestfold, Vest-Agder, Aust-Agder, Buskerud og Telemark
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: SLF i samarbeid med fylkesmannens utdanningsavdelinger

Dato: 06.-07.05.04
Tema: Utvikle helhetlige planer for leseopplæringen
Sted: Brønnøysund
Timetall: 12
Deltakertall: ca 40
Målgruppe: Rektorer, spes.ped. lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: RKK Sør Helgeland

Dato: 27. 05.04
Tema: Den andre leseopplæringa. Fokus på 5. klasse
Sted: Molde
Timetall: 6
Deltakertall: 60
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Brit Andreassen
Arrangør: Nesset, Rauma og Vestnes kommuner

Dato: 27.05.04
Tema: TRAS
Sted: Stavanger
Timetall: 6
Deltakertall: 80
Målgruppe: Personale i barnehager i Stavanger
Foreleser: Ragnar Gees Solheim, Åse Kari Hansen Wagner, Inger Kristine Løge
Arrangør: Stavanger kommune

Dato: 28.05.04
Tema: TRAS
Sted: Stavanger
Timetall: 6
Deltakertall: 80
Målgruppe: Personale i barnehager i Stavanger
Foreleser: Ragnar Gees Solheim, Åse Kari Hansen Wagner, Inger Kristine Løge
Arrangør: Stavanger kommune

Dato: 29.05.04
Tema: TRAS
Sted: Stavanger
Timetall: 6
Deltakertall: 80
Målgruppe: Personale i barnehager i Stavanger
Foreleser: Ragnar Gees Solheim, Åse Kari Hansen Wagner, Inger Kristine Løge
Arrangør: Stavanger kommune

Dato: 08.06.04
Tema: TRAS og tospråklige barn
Sted: Sunndalsøra
Timetall: 50
Deltakertall: ?
Målgruppe: Lærere, personale i barnehager
Foreleser: Åse Kari Hansen Wagner
Arrangør: Sunndal kommune

Dato: 12.08.04
Tema: Begynneropplæring i lesing
Sted: Vinstra
Timetall: 7
Deltakertall: ca. 60
Målgruppe: Lærere på mellomtrinnet
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Nord-Fron + 2 andre kommuner

Dato: 13.08.04
Tema: Forståelsesstrategier i lesing
Sted: Vinstra
Timetall: 7
Deltakertall: ca 70
Målgruppe: Lærere på mellom- og ungdomstrinnet
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Nord-Fron + 2 andre kommuner

Dato: 16.08.04
Tema: "Lære å lære"
Sted: Oslo
Timetall: 6
Deltakertall: 90
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Brit Andreassen
Arrangør: 3 skoler i Oslo

Dato: 07.09.04
Tema: Forståelsesstrategier i lesing
Sted: Dombås
Timetall: 7
Deltakertall: ca 50
Målgruppe: Lærere på mellomtrinnet
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Dovre kommune

Dato: 07.09.04
Tema: GLSM i allmennlærerutdanningen – føringer i rammeplanen
Sted: Rica Royal Garden, Trondheim
Timetall: 1
Deltakertall: 130
Målgruppe: Lærere i allmennlærerutdanningen
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: GLSM-gruppen, Høgskolen i Sør-Trøndelag

Dato: 09.09.04
Tema: Begynneropplæring
Sted: Toten
Timetall: 6
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Anne Brit Andreassen
Arrangør: Østre Toten kommune

Dato: 09.09.04
Tema: Forståelsesstrategier i lesing
Sted: Sunndalsøra
Timetall: 7
Deltakertall: ca 50
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Sunndal kommune

Dato: 13.09.04
Tema: Lesestimulering
Sted: Videoforelesning
Timetall: 1
Deltakertall: 310
Målgruppe: Lærere, PPT
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Fylkesmannens utdanningsavdeling i Møre og Romsdal

Dato: 13.09.04
Tema: Den viktige skriftspråkkompetansen, Fylkeskonferanse "Gi rom for lesing"
Sted: Hotell Alexandra, Molde
Timetall: 1
Deltakertall: 310
Målgruppe: Lærere, rektorer, bibliotekarer
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Utdanningsdirektøren i Møre og Romsdal

Dato: 13.10.04
Tema: Utvikling av nasjonale leseprøver, grunnlag og spesielle forhold knyttet utvikling av prøver på samisk
Sted: Tromsø
Timetall: 2
Deltakertall: 30
Målgruppe: Fagfolk fra det samiske språkmiljøet som skal arbeide med nasjonale leseprøver på samisk
Foreleser: Ragnar Gees Solheim
Arrangør: Samisk Høyskole

Dato: 13.10.04
Tema: Lesestimulering
Sted: Lena
Timetall: 6
Deltakertall: 20
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Trude Hoel
Arrangør: Østre Toten kommune

Dato: 13.10.04
Tema: Forståelsesstrategier i lesing
Sted: Ås
Timetall: 6
Deltakertall: 30
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Ås kommune

Dato: 15.10.04
Tema: Lesekompetansen hos unge og voksne innvandrere; hvilke utfordringer står vi overfor?
Sted: Johannes Læringscenter, Stavanger
Timetall: 1
Deltakertall: 130
Målgruppe: Lærere og rektorer i voksenopplæringen
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: IKVO Interesseorganisasjonen for Kommunal Voksenopplæring

Dato: 26.10.04
Tema: Den viktige skriftspråkkompetansen, Fylkeskonferanse "Gi rom for lesing"
Sted: Askim kulturhus
Timetall: 1
Deltakertall: 170
Målgruppe: Lærere, rektorer, bibliotekarer
Foreleser: Egil Gabrielsen
Arrangør: Utdanningsdirektøren i Østfold

Dato: 05.11.04
Tema: Lesestimulering - leseoppdragelse
Sted: Eigersund
Timetall: 2
Deltakertall: 20
Målgruppe: Lærere i norsk og samfunnsfag
Foreleser: Anne Håland
Arrangør: Dalane videregående skole

Dato: 12.11.04
Tema: Lese- og læringsstrategier: er det bare et nytt navn på studieteknikk?
Sted: Stavanger
Timetall: 4
Deltakertall: 120
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Skolemøtet i Rogaland

Dato: 18.11.04
Tema: Helhetlig plan for lese- og skriveopplæringen
Sted: Bindal
Timetall: 6
Deltakertall: 50
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Bindal kommune

Dato: 19.11.04
Tema: Helhetlig plan for lese- og skriveopplæringen
Sted: Brønnøysund
Tidmetall: 6
Deltakertall: ca 120
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: RKK Sør-Helgeland

Dato: 22.11.04
Tema: Bokprat
Sted: Øyer
Tidmetall: 1
Deltakertall: 150
Målgruppe: Lærere, rektorer, bibliotekarer
Foreleser: Lise Helgevold
Arrangør: Fylkesmannen i Oppland

Dato: 26.11.04
Tema: Læringsstrategier for utvikling av lese- og skriveferdigheter
Sted: Oppdal
Tidmetall: 6
Deltakertall:
Målgruppe: Lærere
Foreleser: Liv Engen
Arrangør: Midtre Gauldal kommune